The Daily Hebrew Journal

דער אידישער טעגעבלאט

אונזערע טעלעפאן נומערען זענען מריניטי 6830 6831

אונזער אפיס איז אין 542 דאנדעס וועסט

VOLUME XVII No 7427 | Monday, November 3rd, 1930 | יום ב׳, י״ב חשון, פרשה וירא, תרצ״א. | טאראנטא, מאנטאג דער 3-טער נאוועמבער, 1930. | PRICE THREE CENTS

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY NOV 5 1930 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

N Y Public Library 476 Fifth Ave NEW YORK N Y

מעסי׳האל שטורעמט מיט פראטעסט געגען דער ענגלישער רעגירונג

טויזענטער אידען האבען אנגעפילט מעסי האל אויסצודריקען זייער פראטעסט. — די רעדנער האבען געשטורמט מיט פראטעסטען געגען דעם „ווייסען פאפיער״. — שטאדט מעיאר, פארלאמענט מעמבערס, ציוניסטען און אנדערע צווישען די רעדנער. — לעגיאנערען האבען געהאלטען וואונדערבארע אדרנונג. — פראטעסט רעזאלוציע אפגעשיקט קיין ענגלאנד. — טאראנטאר אידען וועלען מוטיג פארזעצען זייער ארץ ישראל ארבייט.

פופציג טויזענט אידען האבען נעכטען פראטעסטירט אין ניו יארק

סעמועל פעקטאר, מ.פ.

מעסי האל איז נעכטען אוועגט געווען איבערפילט מיט אידען, וועלכע זענען געקומען אויסדריקען זייער פראטעסט, געגען דער לעצטער ארץ ישראל נזרה, און זיך אנשליסען מיט די אידען פון איבער האל אין דער פאדערונג צו עפענען די ארץ ישראל טויערען פאר אידישע חלוצים, און צו ערלויבען אויסקויפען דעם ארץ ישראל באדען פאר דעם באזיץ פון אידישען פאלק.

דער אידישער עולם איז געקומען אין מעסי האל איבערצייגען זיין גרויסקייט און החיבות׳ן צום אידישען פאלק, אויסדריקען זיין סאלידאריטעט און פארווינען, אולא, יכוח ולא ינוח, עס וועט ניט רוהען און ניט מיעד ווערען ביז דאס ארץ דישע היימלאנד וועט זיין געזיכערט.

פונקט צו דער באשטימטער צייט האט אלעמס שאין ערעפענט די פארזאמלונג, און רעדנער נאך רעדנער האבען אויסגעדריקט זייער כעס צו צאהן צו דער לעצטער נזרה וועלכע איז ארויסגעגעבען געווארען מיט דעם „ווייסען פאפיער״.

קיינמאל פריהער האט מען אין מעסי האל געהערט אזעלכע שטארקע פראטעסט ווערטער געגען דער ענגלישער רעגירונג, קיינמאל פריהער האט מען ניט געזעהן אזא געמישטען עולם פון אלע קלאסען אידען, וועלכע זענען געקומען אויסדריקען זייער וועה און צארן צו די לעצטע ארץ־ישראל פאסירונגען.

מאיר ווייסמאן איז פארגעשטעלט געווארען אלס פארזיצענדער, און א לענגערער רעדנער האט ער איבערגעגעבען דעם ציעוק פון דער פארזימלונג, און די באדייטונג פון דעם „ווייסען פאפיער״ אין איצטיגען מאמענט.

„ווען די אידען זענען געקומען פארלאנגען ארץ ישראל, האט מר. ווייסמאן אנגעהויבען זיין רעדע, זענען זיי ניט געקומען בעטען קיין מתנה, נאר צוריק צו באקומען א היסטאריש ירושה, פון וועלכער זיי זענען געווען באראובט טויזענטער יארען, און די דעקלאראציע איז ניט געווען קיין טשאנטער, אז מען ארלייבט אונז צו בויען ארץ ישראל, נאר א דאקומענט פון פאראנטווארטליכקייט און אנערקענונג צו א פאלק, וואס האט א רעכט אויף א לאנד.

„אונזערע חלוצים האבען דעם רוף אויפגענומען, און דער בעסטער באוויז איז, דער איצטיגער אויסזעהן פון ארץ ישראל

„דרייצעהן יאר האבען מיר געליטען, געארבייט, געלט געגעבען, בלוט געגעבען, קרבנות געבראכט. אלץ צוליעב אונזער גלויבען אין אונזער לאנד, און מיר ווערען ניט אויפהערען שווערע ארבייטען, ניט אכטענדיג קיינע שווערינקייטען און גזרות״ האט מ. ווייסמאן פארענדיגט.

מעיאר ווענפ׳ס רעדע

מעיאר בוירט ווענפ, דער מעיאר פון שטאדט, איז געווען דער ערשטער רעדנער, וועלכער האט באקומען א גרויסע אוואציע ביים פארשטעלען.

„כ׳האב צוזאמען מיט אייך געפייערט דעם יום טוב פון דער דעקלאראציע, האט דער מעיאר געזאגט, און איך וועל צוזאמען מיט אייך נאך פייערען די פארווירקליכונג פון דער דעקלאראציע. איך האב מיט גרויס אינטערעס נאכגעפאלגט די ארבייטען אין ארץ ישראל, און איך וויים, אז וואס אטבאלאנגט אידישע ארבייט און פארפליכטונגען צו דער דעקלאראציע, זענען זיי אויסגעפירט געווארען ווי געהעריג.

„אלס ענגלענדער, און אלס ענגלישער סאלדאט אין דער מלחמה, גלויב איך אז דער סימפסאן באריכט דריקט פאר קיין פאל ניט אויס די מיינונג פון ענגלישען עולם, וועלכע גלויבען ניט דאריכט״.

איינדרוקספאלע רעדע פון סעם פעקטאר, מ.פ.

„כ׳שלים זיך אז אין דער מיינונג פון די פארינע רעדנער״, האט געזאגט סעמועל פעקטאר, פארלאמענט מעמבער, וועלכער האט באקומען א לאנג דורעדענדע אוואציע.

„די איצטיגע רעגירונג האט פארשוועכט די הייליגקייט פון ענגלאנד׳ס טראדיציע, פארשפרעכען און צוטרויען.

„מיר ווייסען די מיספארשטענדענישען צווישען אידען און אראבער, צווישען אידען און דער רעגירונג. די איצטיגע רעגירונג אנשטאט אויסצולייכען עס, האט געזוכט איבערצורייסען אלעס און פארשאדען די פראבלעמען״.

ער האט ציטירט שטעלען פון דעם אויז באריהמטען סימפסאן באריכט, און פארענדיגט: „אויב דאס פאפיער וועט ניט צוריקגערופען ווערען, האלט איך עס פאר מיין חוב, זייענדיג אייער פארטרעטער אין קאנאדער פארלאמענט, אויפצוהויבען מיין שטימע אין אייער נאמען, און ניט רוהען ביז אונזער שטימע פון פראטעסט וועט ערהערט ווערען אין ענגלאנד, און ביז ענגלאנד וועט לערנען צו האלטען איהר פארשפרעכען״.

מעסי האל האט געשטורעמט פון אפלאדיסמענטען וועגן סעם פעקטאר, מ.פ., האט פייערליך פארענדיגט זיינע לעצטע ווערטער.

די ערשטע אידישע רעדע

א. ריינוויין, (רעדאקטאר פון „זשורנאל״) איז געווען דער ערשטער אידישער רעדנערביי דער פארזאמלונג. ער האט געצויגען א פאראלעל פון דער פייערונג פון 2-טען נאוועמבער 1917, מיט דרייצעהן יאר צוריק, ווען די באלפור דעקלאראציע איז געגעבען געווארען, און דער ציוויטער נאוועמבער 1930.

אין געצעהלטע מינוטען האט ער אנגעוויזען אויף די התחיבות׳ן פון אידישען פאלק צו ארץ ישראל, און ווי וועניג עס איז געטאן געווארען פאר דעם אויפבוי.

„דעקלאראציעס ווערען געבויט אויף קראפט, און וואלטען מיר אין די דריי צעהן יאר געשאפען א קראפט אין ארץ ישראל צו שטיצען די דעקלאראציע, וואלט די היינטיגע פארזאמלונג ניט פארגעקומען.

„די באלפור דעקלאראציע איז ניט קיין ענגלישע, נאר אן אליאידטער דאקומענט, און אונזער פראטעסט איז צו די אליאיארטע, אז ענגלאנד האט ניט קיין רעכט צו באשטימען איהר פאליטיק אויף אונזער השבון״.

קורצע רעדעס אבער פול מיט פראטעסט, האבען געהאלטען קאנטראלער רושיטי סימפסאן, ראבי סאקס, דושיי, גרויסע פראטעסט פארזאמלונג אין ניו יארק

ניו יארק, נאוו. 2, (איטא).

קיינמאל אין דער געשיכטע פון דער גרויסער ניו יארק איז פארגעקומען אזא גרויסע פראטעסט פארזאמלונג אין דער געשיכטע פון ניו יארק, נאוו. 2, (איטא).

קורצע רעדעס אבער פול מיט פראטעסט, האבען געהאלטען קאנטראלער רושיטי סימפסאן, ראבי סאקס, דושיי, גלעס, טראסטי פון וואר פייער; נאכהער האט ע. עה. סינגער. מ.פ.פ., פארגעלעזען די רעזאלוציע וועלכע איז איינשטימיג אנגענומען געווארען.

דער לעצטער רעדנער איז געווען ברוך צוקערמאן, וועלכער איז ספעציעל געבראכט געווארען צו אדרעסירען די פארזאמלונג.

ער האט אנגעהויבען זיין רעדע מיט אן ענטפער צו א רעדנער, וועלכער האט פרובירט אויסצוצען די פארזאמלונג פאר פאליטישע צוועקען, און געווארענט געגען אזעלכע טאטען.

צוקערמאן האט אנגעוויזען וואוהין עס ציילען די גזרות פון ווייסען פאפיער, און וואס מען באצווועקט מיט זיי.

„ענגלאנד איז אין ארץ ישראל צו ליעב אונז, מיר זענען דארט ניט צוליעב ענגלאנד, און אונזער איצטיגער קאמף און פראטעסט איז מיט דער בריטישער רעגירונג און ניט מיט פארטייען.

אונזער ענטפער צו דער גזרה מוז זיין, „מתר חלוצים,, „מתר הילף, מתר בוי מיטלען, ביז די פאספיעלדס וועלען פארטריבען ווערען. די גזרה מוז געענטפערט ווערען, מיט קויפען מתר באדען, און אפשיקען „מתר חלוצים פון אלע וועלט טיילען״.

זיין רעדע איז באגלייט געווארען מיט׳ן געזאנג פון התקוה, און די שבועה.

גראנדיעזע דעמאנסטראציע ווי עס איז געזעהן געווארען נעכטען, ווען פופציג טויזענט אידען האבען דעמאנסטרירט זייער פראטעסט געגען דער ענגלישער רעגירונג.

מעדיסאן סקווער גארדען וועלכער נעהמט אריין פינף־אוו־צוואנציג טויזענט פערזאן, איז געווען איבערגעפאלט, און נאכאמאל אזוי פיעל אידען זענען געשטאנען אויף דער באן, און געהערט דורך די „לאוד ספיקערס״ די פראטעסט רעדעס וועלכע זענען געווען די שארפסטע אין שטארקסטע אויסדריקען צו דער רעגירונג פון אזא פארזאן ווי דזשאלייס ראזענוואלט, וועלכער איז געווען א געגנער פון צייוניזם.

קיינמאל. פריהער האבען אזעלכע פארזאנען ווי פעליקס ווארבורג, ליוטענאנט גאווערנאר לעהמאן, און פעליקס פראנקפורטער, גערעדט אזוי שארף און מיט אזוי פיעל וועהמאג אויסדריקענדיג זייער כעס און צארן געגען אן אומרעכט צום אידישען פאלק, ווי זיי האבען עס געטאן אין מעדיסאן סקווער גארדען.

און ניט בלויז אידען האבען גענוצט שארפע ווערטער און אויסדריקען, נאר אנאר אזעלכע פארזאנען ווי הענאטאר וואגנער מעיאר וואגער, קאנגרעסמאן הייטלאן פיש, האבען אויסגעדריקט זייער אונצופרידענהייט מיט דעם ווייסען פאפיער, און פראטעסטירט אויף דעם שארפסטען אופן.

אלע ריכטונגען זענען געווען פארטרעטען, און די איבערגיג רעדנער זענען געווען ב. פלעקסטער, ראבי וואלף גאלד, דוד פינסקי און חיים גרינבערג. די רעדנער האבען אויסגעדריקט זייער מיינונג, אז פאספיעלד׳ס פאפיער איז ניט די מיינונג פון ענגלאנד.

די פארזאמלטע האבען איינשטימיג באשלאסען פארצוזעצען דעם אויפבוי פון ארץ ישראל טראץ אלע שטערונגען.

אמעריקאנער אידישע יוניאנס קעבלען פראטעסט צו ענגלישער לייבאר פארטיי

ניו יארק, נאוו. 2.

די פיהרער פון די גרויסע אידישע יוניאנס, וועלכע פארטרעטען הונדערטער טויזענטער אידישע ארבייטער, האבען צו געגעבען זייער שטימע פון פראטעסט געגען דעם לעצטען סטייטמענט פון ענגלישען קאלאניאל אפיס און האבען נעכטען אפגעשיקט די אפלגעגדע קייבעל צו דער ענגלישער לייבאר־פארטיי:

„מיר, די אונטערגעשריבענע, פארטרעטענדיג איינינע הונדערט טויזענט ארגאניזירטע ארבייטער אין אמעריקע, דריקען אויס אונזער טיפסטען באדויערן און אנטרישונג איבער׳ן לעצטען, סטייטמענט פון בריטישען קאלאניאל אפיס וועגען דער פאלעסטינע פאליטיק. דערדאווער סטייטמענט באראייט דער איבערדייס פון דער אידישער איינוואנדערונג, און די שטערונג פון לאנד־קויף פאר אידישער קאלאניזאציע, וועלכע זענען די צוויי פונדאמענטאלע באדינגונגען פאר דעם אויפבוי פון א אידישען נאציאנאלען לעבען אין ארץ ישראל. אזא פאליטיק וואלט באדייטעט אן ענטגיילטיגען ברוך פון די צוזאגען פון׳ם ארץ ישראל מאנדאט בנגע דער עטאבליירונג פון א אידישער נאציאנאלער היים, און שטערט אין שארפען נעגענזאץ צו דער טראדיציאנעלען פאליטיק פון דער בריטיש לייבאר פארטי, וועלכע איז ווידער אמאל אינדארסירט געווארען ביי איהר לעצטער יערליכער פאנווענשאן.

„מיר זענען באזונדערס דערשטוינט איבער די אומבארינדטע אטאמעס, וואס זענען ענטהאלטען אין דער דערקלערונג פון קאלאניאל אפיס וועגען דער (פארזעצונג אויף פיר״יש 5)

קאנאדער סטאטיסטיקער ניט ארייננעלאזט

ווינניפעג, נאוו. 2.

ענדריו קערנס, הויפט סטאטיסטיקער פון׳ם קענעדער וויץ פול, איז אפגעזאגט געווארען פון זיין פארלאנג צו באקומען א ווייז, ארייננצוקומען אין רוסלאנד.

קערנס האט געוואלט פאהרען קיין רוסלאנד שטודירען די דארטיגע ווייזלאנג.

ר. כ. בענעט האפט נאך אלעס

לאנדאן, נאוו. 2.

רייטהאנארייבעל ר. ב. בענעט האט דא אויסגעדריקט די האפנונג, אז זיין פלאן וועגען עמפייער האנדעל וועט נאך אנגענומען ווערען, און מען וועט זיך קעגען איינינען אויף א פלאן, וואס זאל פארענטפערען די עקאנאמישע פראבלעמען.

עס איז זעהר מעגליך, אז א נעזייטיג קוואטא סיסטעם, לויט וועלכען ענגלאנד זאל קויפען 55 פראצענט וויץ פון די דאמיניאנס, זאל אנגענומען ווערען.

באשטראפט מיט 8 יאר

לאנדאן, אנט.

ווייליאם א. גאה, וועלכער האט זיינט דעם יאר 1911, באשווינדעלט די „פיר פעלס לאון און סייווינג״ אויף א סומע פון $155,110, איז באשטראפט געווארען מיט 8 יאר אין קינגסטאן פעניטענשעריי.

ראס טאפארי געקרוינט נעכטען אלס קעניג פון אביסיניע

אדיס אבאבא, אביסיניע, נאוו. 2.

ארום דער הויפט־שטאדט האבען נעכטען אויפגעשטעלט זייערע לאגערען איבער א פערטעל מיליאן אביסיניער פון די ווייטע שבטים, וואס זענען געקומען ביינוואוינען די קרוינונג פון דעם נייעם „קעניג פון די קעניגען״, ראס טאפארי, וועלכער באשטימענט אפיציעל דעם „מראן פון דור און שלמה״. אינאיינעם מיט דער גרויסער באפעלקערונג פון אדיס אבאבא נופא זענען ביי דער קרוינונג געווען מעהר אביסיניער ווי זיון עס איז ביי א פריהערדיגער קרוינונג פון זייערע הערשער.

שטאט זאל שטיצען ארעמע שול־קינדער

לאנדאן, נאוו. 2.

קומענדען דאנערשטאג וויט די ארביטער־רעגירונג ארויסטראגען אין פארלאמענט א ווירטשיגע זעזיר־פראגעקט, וואס וועט פארערען אז דער שטאט זאל העלפען אויסהאלטען די קינדער צווישען 14 און 15 יאר אלט, פון ארעמע־פאמיליעס, כדי זיי זאלען קענען באזוכען די שולען.

פארשטעהט זיך אז א גרויסע געגערשאפט צו דעם ווערט דערוואוט פון די קאנסערוואטיוען, ווייל ווי דער בילדונגס־מיניסטער, טשארלז ב. טרעוועליאן דערצעלט אויס, וועט דאס קאסטען די רעגירונג־קאסע ארום 40 מיליאן דאלאר א יאר.

לויט דעם פלאן וועט א קינד געשטיצט ווערען מיט $1.25 וועכענטליך.

לייבאר פארטיי מיטגלידער פארלאנגען ענדערונגען פון „ווייסען פאפיער״

לאנדאן, נאוו. 2, (איטא).

די נאציאנאלע עקזעקוטיווע פון דער לייבאר־פארטיי האט נעכטען אפגעהאלטען א זיצונג און האט באטראכט די פאלעסטינער פראגע אין צוזאמענהאנג מיט די פארשידענע פראטעסטען געגען דעם נייעם „ווייסען פאפיער״.

דער פארזיצענדער פון דער „אי־טא״ דערוויסט זיך, אז די זיצונג האט באשלאסען זיך צו ווענדען צו פרעמיער דעמזי מעקדאנאלד וועגען מאכען ענדערונגען אין דעם „ווייסען פאפיער״.

די זיצונג האט דערוועהלט א ספעציעלע קאמיטע אונטער דער פארזיצער שאפט פון סטענלי הוירסט, טשערמאן פון דער לייבאר־פארטיי, אויף צו באטראכטען דעם מאטעריאל וואס איז צוגעשטעלט געווארען דורך דער פעדעראציון פארטיי. עס איז אויך אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו האנדלען וואס שנעלער מכח דער גאנצער פראגע, נעמענדיג אין באטראכט די אומצופרידענקייט וואס עקזיסטירט מיט ענגלאנד׳ס סטייטמענט אין די ריינען פון דער לייבאר־פארטיי. עס איז אנגעוויזען געווארען, אז אומצופרידענקייט מיט דעם סטייטמענט איז אויך פאראן צווישען פיעל ארבייטער־דעפוטאטען, וואס זענען פריינט פון פאלעסטינע, און האבען פארשפראכען זייער וועהלער צו אונטערשטיצען די אידישע נאציאנאלע היים.

שטעבער אידישע רעדנער

מאיר ווייסמאן, ר. ב. בענעט, ר. יעקב דושינסקי, ר. יעקב גלעס, ר. יעקב טראסטי, ר. יעקב סינגער, מ.פ.פ., ר. יעקב ע. עה. סינגער, מ.פ.פ., ר. יעקב פעקטאר, מ.פ., ר. יעקב קאנטראלער, ר. יעקב רושיטי סימפסאן, ר. יעקב שאקס, ר. יעקב דושיי, ר. יעקב גלעס, ר. יעקב טראסטי,

וואל... סטריט

(א העכסט שפאנענדיגע ראמאן פון דעם אידישן אמעריקאנעם לעבען) איינס צו טאג, נעבויט אויף די לעצטע פאסור רונגען אין וואל סטריט.

— פון —

מארק סאנדער

(פארזעצונג)

— וועסט קרינען אן אנדער קיים — האט מרס. נארווין געזאגט.

— א, דא רעדט זיך איצט ניט וועגען מיין פראקטיק — האט הערי געזאגט.

— וואס רעדן? — האט סעמועל שטיל געזאגט.

— איך בין זיכער — האט הערי פרעגט.

— איך זאג דאך אייך — האט הערי געענטפערט — די פרוי אליין אינטערעסירט מיך.

— מיט וואס האט זי עס אזוי געווירקט אויף דיך?

— איך וויים ניט. איך וויים אליין ניט! — האט הערי אויסגערופען — איך פיהל נאר, אזוי ווי די פרוי וואלט מיר געזאגט זעהר איינען, זעהר נאהענט, אזוי ווי אן איינגע שוועסטער.

— ווי אזוי האט זי עס אזוי שטארק געווירקט אויף דיר? — האט סעמועל זיך געוואונדערט.

— איך וויים ניט, איך קען דאס אליין אויך ניט פארשטעהן — האט הערי געזאגט — איהר כיבוד שעהט מיר כסדר פאר די איינען. עס וויזט זיך מיר אויס, ווי איהרע שמוטע בליקען וואלטען מיך געבעטען, איך זאל־זי ניט פארלאזען. איך זאל זי פארטיידיגען.

— אריבער פרוי... — האט סעמועל שטיל באטערקט.

— אריבער — האט מרס. נארווין געזאגט מיט א געריהרטער שטימע — יעזר ווייסט וואס עס האט זי געטריבן צו דעם אלעמען.

— איך בין זיכער — האט הערי אויסגערופען מיט פייער — אז די פרוי איז ניט מיט איהר גוטען ווילען געקומען צו אזא לעבען.

— עס קען זיין — האט סעמועל שטיל געזאגט.

— איך בין זיכער — האט הערי ווייטער אויסגעשריען — אז ניט די פרוי, די ראזינע אריטע אין עלענדע. דאדה נע'מפט ווערען, נאר דער וואס האט זי צו אזא שטיפע געבראכט.

— דאס איז נעוואגט. הערי! — האט סעמועל שטיל אונטערגעשטיכעלט.

— ניין, דאס איז דער אמת! — האט הערי אלץ מעהר זיך געהיצט.

— איך האב מורא אז די הויבסט אן נעהמען דיין פאר צו ערנסט — האט סעמועל געזאגט.

— אנדערש קען איך ניט! — האט הערי געענטפערט.

— איך בין שטארק מיט דיר, מיין קינד! — האט סעמועל געזאגט.

— פרוב נאכאמאל, קינד מיינס — האט מרס. נארווין געזאגט.

— עס וועט ניט העלפען — האט הערי געזאגט מיט פארצווייפלונג אין זיין קול.

— פארליר ניט דעם נערוולר — האט סעמועל געזאגט — פרוב ווידער רעדען מיט איהר.

— מיט גוטען, נאר מיט גוטען — האט מרס. נארווין געזאגט.

— איך וועל פרובען — האט הערי געזאגט.

— איך וועל בעטען גאט פאר דיר — האט מרס. נארווין געזאגט מיט מרעהרען.

— פייערט באבע...

— אפשר, אין דעם זכות... — האט די אלטע געזאגט מיט א פרומען קרעכץ

— וועט גאט מיר אומקערען מיין קינד.

— אייער קינד? — האט הערי זיך געוואונדערט.

— יא, מיין קינד.. עלסי'ס מאמע...

הערי האט פארוואונדערט געקוקט אויף סעמועל'ן.

סעמועל האט ארונטערגעלאזט דעם קאפ.

קאפיטעל זעכציג איינס

די ליידענשאפט פון שפיל

טרייבענדיג זיין טעקסי, פיהרענדיג פאסאגשירען פון איין־ארט צום אנדערן, זוכענדיג א וועג דורך דעם גערדענג אויף די שמאלע גאסען פון דעם וואל סטריט דיסטריקט, אומעטום און צו יעדער צייט האט דער שוואר־ער ווילי ניט געטראכט פון קיין אנדער זאך ווי פון־יין איינ־ווסטמענט וואס ער האט געמאכט אין די פילם שערס.

די שערס זענען איהם געלעגען אויפ'ן קאפ סיי ביי טאג און סיי ביי נאכט. צומאל האט ער אין מיטען שלאף זיך אויפגעכאפט מיט שרעק אין זיין גאנץ לייב און געווען באדעקט מיט א פייכטען שווייס. קיינמאל פריהער איז ער אזוי אומרוהיג ניט געווען. קיינמאל פריהער האט ער ניט מיט אזא הארצקלאפען ערווארט דעם פריהמארגען, ווי איצט, זינט ער האט אויסגעבייטען זיינע טויזענט דאלאר פון דער באנק אויף די שערס פון דער קאליפארניער פילם קארפאריישן.

צומאל האט זיך איהם אויסגעראכט, אז אפשר האט ער געטאן א נארעשטייס אפשר האט ער זיך צופיעל געאיילט אויעקצוגעבען אזוי פיעל געלט מיט איין מאל. אפשר איז געווען נאריש פון איהם צו לאזען זיך אנדערען פון זיין פריינט סידני. אפשר איז געווען נאריש פון איהם וואס ער האט געטאן אזא זאך איידער ער האט זיך פארוואונדערט מיט מייבערן. נאך אלעמען איז עס דאך אויהר געלט גלייך ווי זיינס. האט ער דאך איהר געדארפט לאזען וויסען, וואס ער וויל מיט דעם געלט טאן. ער האט זיך אבער מיט איהר ניט באראטען. אליין איז ער געגאנגען אין דאס דאס געלט ארייננעשטיפט אין די שערס, אין איצט, וואס? וואס זאל ער איצט טאן? ער קען דאך ניט קומען אצינד און איהר דערצעהלען וואס ער האט מיט'ן געלט געטאן; ווען זיך ערגערען און זי וועט דאך זיין גערעדט.

און ווי אויף צולהכעיס האבען די שערס זיך ניט געריהרט פון פלאץ. שוין די ווייטע וואך זוכט ער האט זיין געלט אינוועסטעט, און דורך דער גאנצער צייט איז ער נאך אויף א סענט ניט ריכטיג געווארען. אין דאס אליין האט איהם אויהם געמאכט נאך מעהר נערוויעז. עס האט איהם אויסגעקוקט, אזוי ווי אימיצער וואלט זיך געשפילט מיט איהם, געריצט מיט איהם. אין טאג זענען די שערס אריינגעשטיגען אויף דריי פאינטס, און ווילי האט געפילט ווי עס דרעהט זיך איהם דער קאפ. אויסצורעכענען פינקט ריך, ווי גרויס עס זענען זיינע פארדינס, פעגען דאלאר טאג. אבער גלייך אויף מארגען זענען די שערס צוריק געפאלען צו דער סוכע פאר וועלכער ער האט ווי געהאט געקויפט. אין ער האט זיך נ־ראפ, אז ער איז דער זעלבער גבור וואס פריהער.

— אז אנדער טאג האט זיך געמאכט.

די בייבי־שאו ביים יערליכען הדסה עקספאזישאן, איז איינע פון די אויס־שטעהענדסטע פיטשורס פון דעם יערליכען הדסה עקספאזישאן, אין פונקט אזוי ווי אין די פריהערדיגע יאהרן, אזוי זעט אויך היינטיגס יאר פארנעהמען דעם אויר בעגאן, די בייבי־שאו.

יעדע מוטער איז גליקליך מיט איר קינד, און געוויס וויל זי אז איר קינד זאל זיין דאס שעהנסטע, דאס געזונדסטע, און דאס פולקומענסטע. אבער דעם אמת וועגען דעם דעם קאן זי ניט אויסגעפינען וויייל עס איז ניטא קיינער וואס זאל עס אויר זאגען, בלויז איין אופן איז פארהן ווי אזוי א מוטער קאן זיך איבערצייגען אין דער פאלקומענהייט פון איר קינד, און דאס איז בלויז דורך דעם, אז איר קינד זאל זיך באטייליגען אינ'ם בייבי־שאו ביי דעם הדסה עקספאזישאן.

און אויסער דעם וואס דיר מוטער שטאלצירט מיט איר געזונט, שעהן און פולקאס קינד, ווערט אויך געגעבען א א ווערטפולער פרייז. אלס אנערקענונג פון דעם קינד וואס קומט אריבער דאס ווייטערדיג.

עס איז אבער כדאי אז דערוואוקס מענע זאלען ניט מאכען קיין טעות אין חשבון און דענקען אז דער הדסה עקס־פאזישאן צייגט זיך אויס בלויז מיט דעם איינציגען קינדער־פיטשור. עס זענען פארא א צאהל אנדערע פיטשורס וועלכע זענען באמת אויסשטעהענד אין זייער־אייר גענארטיגקייט און ברייטען שוואונג. פאר דער דערוואוקסענער יונגואר זענען פארא פארשיידענע פארווילונגען ווי טענץ און אנדערע אונטערהעמונגען. און פאר די „געסעטלטע" עלטערע מענשען, זענען פארא פראכטפולע אויסשטעלונגען וועלכע בא פארכאפען מיט דאס אויג.

אזוי ארום איז דער הדסה עקספאזי־שאן א פאמיליע־פארווילונג, אנחייבענדיג פון דער בייבי־שאו ביז דעם יערליכען עלטסטען מיטגליעד אין דער פאמיליע, גע־פינען אלע אן אינטערעס אין דעם יערליכען הדסה עקספאזישאן.

אויסער דעם דארף מען גרעדענקען דעם נוצען וואס דער עקספאזישאן ברענגט פאר דער ווינשענס־ווערטער ארבייט פון דער הדסה אויפ'ן געביט פון ברענגען הילף פאר די ליידענדע און קראנקע אין ארץ ישראל, אין די איצטיגע שווערע מינו־טען וואס דאס אידישע ארץ ישראל לעבט דורך, איז די הדסה כמעט די איינציגע טרייסט פאר דעם דארטיגען אידישען ישוב, און די הדסה טאר ניט אנטמוטיגט ווערען אין איר ארבייט. דאס אידישע פאלק מוז קומען צו הילף דער דאזיגער וויכטיגער ארגאניזאציע פון טעטיגע אידי־שע פרויען.

קומענדיג צום הדסה עקספאזישאן, שטיצט איר מ'מילא די ארבייט פון דער הדסה, און דערמיט העלפט איהר הונדער־טער קראנקע און ליידענדע אין אונזער היילינ לאנד — ארץ ישראל.

יעדער איד דארף גרעדענקען אז דעם 12־טען און 13־טען נאוועמבער וועט פארקומען דער עקספאזישאן אין דער גרויסער אויטא־נעביידע ביים עקזיבישאן גראונדס, און קיינער טאר ניט פארפעהלען צו קומען. איר וועט געוויס ניט באדויי־ערען!

צו פארקויפען

איבערצונעבען ליידים רעדי טו וועהר מיט סטאק און פיקסטשורס אין א קאנטרי אין בעסטען סעקשאן פון שטאדט זיכער צו מאכען א פיין לעבען. ליעס אויף 4 יאהר. קיין קעש געלד ניט נויטיג. אורזאכע וויל פארלאזען די קאנטרי. פרעגען מר. ריוואי 130 מעין סטריט, אריליא, אנט. טעלעפאן W 818.

1534-11-10

צו פארקויפען 7 רומיגע הויז אלע קאנווייניענס, קליינעס איינצאהל. פרעגען 338½ יאנג סטריט.

1602-11-4

צו פארקויפען גוט געהענדיגע פול רום אין ביזיי סעקשאן פון אידישען געגענד. פרעגען ר. ראזענעס 100 ערלייד סטריט וועסט רום 901.

39-11-3

צו פארקויפען ליידים אין מענטש רעדי טו וועהר ביזנעס מיט אדער אהן סטאק לאנגען לויעס. מעסיגע רענט. אדער א קאפעל נאכצוקוקען נאך די ביזנעס. פרעגען דזשעראלד 6680.

1575-11-4

דאבעל דופלעקס

האט 4 אפארטמענטס צו פארקויפען 5 און 7 רומס יעדען. 4 קאנקריט גאראד דושעס. הייטע וואכער באהייצונג אלס־טער אין מענינג דיסטריקט. באראנין צום שנעל לען קייפער. טעלעפאן רענדאלל 0889.

30-11-14

אוקשאן סייל

ניט־געקליימטע פראכט

אין דעם

קענעדיען ראמלי ווערהאוז

48 עבב סטר. לעבען פארקדייל סטיישאן

דאנערשטאג נאוועמבער 6

אנהויבענדיג 10.30 פרי.

א גרויסער אויסואל פון פארשי־דענע סחורות, מיט אייך סטאר פיקס־טשורס א. א. וו.

מערסס קעש

F. Donnelly

אויקשעניר.

ONTARIO

אוקשען סייל פון קאנפיסקירטע אויטאמאביל'ען

די פאלגענדע אויטאמאביל'ען וועלען געאפערט ווערען צום פארקויף ביי פאב־ליק אוקשאן אין סארע פייס, לעבען מרדערלעצען סטר. ביים פראווינציעל פאר־ליס גאראדזש, טאראנטא, דאנערשטאג, נאוועמבער 6, 1930, צוויי א זייגער נאכ־מיטאג:

1 פארד ראודסטער
1 פארד קופעי
1 אוועראלענד 6 קופעי
1 סטאנדארדביילער קופעי
1 בויאיק קופעי
1 האמפאביל קופעי
1 נעש 8 קופעי
1 ערסקין סידען
1 האדסאן סידען
1 ריא טראק
3 שעווראלעי טראקס

דער העכסטער אדער וועלכער אנבאט מען ניט אנגענומען ווערען. טערמס — 25% קעש ביים קויפען, דאס איבערגיג צו באצאלען אין פינף טעג צייט פון דע־ליווערען די קאר.

דאטירט אין טאראנטא, אקטאבער 31, 1930.

Victor A. S. Williams

קאמישאנער פון פאליציי פאר אנטאריא.

ד. מ. הענדערסאן אין קאַ אוקשענירס.

קענט איך קענעדע ???

ווייסט איר די גע־שיכטע פון די קאנאדער אידען?

באקענט זיך מיט אייער הים, און מיט דער געשיכטע פון די אידען אין אייער יעצטיגער הים, לייענענדיג פאלגענדע צוויי ביכער פון א. ריזנוויז.

1. קאנאדע און איר געשיכטע (פרייז 75 סענט)

2. דער איד אין קאנאדע 2 בענדער געבונדען צוזאמען (פרייז $2.00)

צו באקומען אין אפיס פון „זשורנאל"

פארלאנגט

א יונגע מוירם פארלאנגט א פאזישא אין א דאקטארס אדער דענטיסטס אפיס ווי אויך פריוואטע נוירסינג.

טעלעפאן טרייניטי 9584.

***

א מאן פון 40 יאהר אהן קינדער אין דריי גודס ביזנעס אין א קאנטרי, פארלאנגט אן עלטערע מיידעל אדער פרוי צוזוק הייראטען. שרייבט פאר איינצעל־הייטען באקס 79.

1506-11-3

א יונגע ליידי געענדיגט העבדרייאישע הייי סקול מיט דיפלאמא, שפילט גוט פיא־נא, קען פערפעקט העבריאיש, דייטש רו־סיש און ליטווש. קען אונטערריכטען אין ענגליש זוכט לעפאנס אדער אנדערע פא־סענדע באשעפטיגונג. אויסקינסטע ביי הר'הג יעקב נארדאן 116 בעווערלי סטריט, טעלעפאן טרייניטי j 7989.

1446-11-7

פארלאנגט א מאן מיט א פאר טוי־ענס דאלאר צו אינוועסטען און ביילדען הייזער מיט ערפאהרענע בילדערס. גוטע געלעגענהייט צו מאכען געלט. פרעגען 47 בעווערלי־ערלייד 4396.

158211-9

פארלאנגט א שוחט איבערצונעהמען א טשיקען שלאכט הויז, דאס שעהנסטע אין בעסטע געגענד פון שטאדט, אין קענ־דזינגטאן לעבען באלרווין. פרעגען אין 85 דיאדרסי סטריט.

1579-11-3

פארלאנגט א ליידיס נייעם פאר קאוט געמאכט צו אדרעדר אין עקסטשענדזיש פאר פראכטפולע אפריינס פיאנא.

טעלעפאנירט היילאנד 4889.

45-11-3

פארלאנגט א פלינשער פאר א קאנטרי הויס, פרייע הויז און באהייצונג. פאר נאך אינפארמאציע טעל. לאמבארד 8192.

1603

פארלאנגט א פלינשער פאר פאר קאוטס, נאכפרעגען A 47 קלעיראמאנט סטריט.

1604

פארלאנגט א מאדערנעס לעהרער און שוחט וועלכער זאל זיין פאסיג צו אנ־פיהרען די רעליגיעזע און אויך די גע־זעלשאפטליכע ארבייטען פון א קאמיר־ניטי פון 20 פאמיליעס, מיט זיין אינטע־ליגענס געזאגט, פאר ווייטערע אינפאר־מאציע זיך ווענדען נאר שריפטליך צום פעקרעטאר:

S. WERNICK
1645 Ferry Street
Niagara Falls Ont.

47-11-4

צו פארהענטען

צו פארהענטען א שעהנע פארנישד רום מיט אלע קאנווייניענס. פאסיג פאר א מאן טרייניטי W 4838.

1501-11-3

צו פארהענטען א שעהנע פארנישד רום אדער צוויי רומס אויב ניטיג. מעסיגע רענט. קריסטי און סט. קלער געגענד. הילקרעסט F 6146.

38-10-37

צו פארהענטען צוויי שעהנע פאר־נישד רומס פאר סינגעל ליידיע. באזונדערן באטה און טאיילעט. פרעגען 457 פאלמער־סטאן בולעווארד. טרייניטי 2721.

1543-11-3

צו פארהענטען א פארנישד רום מיט אלע קאנווייניענס. הארדוואד פלאר. פרע־גען 562 באטהווירסט סט. טרייניטי W 0312.

1584-11-3

צו פארהענטען 1 גרויסע רום 750 סקווער פוס, פאסיג פאר לייכטע מאנו־פעקטשורינג, וועהרהויז, אפיס אדער קלוב. 269 קאלעדזש סטריט געבען ספעריינא רום איי 6.

1544-11-3

צו פארהענטען צוויי שעהנע רומס, סינק אין קיטשען, גאראדזש. פרעגען 150 קראפאורד סטריט.

155-11-3

צו פארהענטען צוויי שעהנע ליכטיגע רומס מיט אלע קאנווייניענס ניי דעקאר־ירט, הייסע וואסער באהייצונג יעצט לייד־דיג נאר פאר א קאפעל. פרעגען 171 באדרען סטריט, טרייניטי 7778.

1583-11-3

צו פארהענטען א שאפ 20 ביי 50 סאליד ברויק בילדינג, פאסיג פאר סטאר־ד־רעדזש, מאטראצען, קארפענטער 604 קאלעדזש סטריט אין די בעיס. פרעגען 846 דאנדעס וועסט.

1596-11-3

צו פארהענטען 8 רומיגע הויז, סאל־ליד ברויק, צוויי פלעטס, אלע קאנווייניענס ניי דעקאדירט. יעצט ליידיג. פרעגען מר. קאן, 92 בראנזוויק עוו. קינגסדייל 8983. אדער ווייווערלי 2437.

42-11-4

צו פארהענטען א סטאר, 430 ספע־דיינע עווענוי.

605-11-4

דעם אמת וועגען אייער קינדס צושטאנד וועט איהר ווייסען ביים הדסה עקספאזישען

די בייבי־שאו ביים יערליכען הדסה עקספאזישאן, איז איינע פון די אויס־שטעהענדסטע פיטשורס פון דעם יערליכען הדסה עקספאזישאן, אין פונקט אזוי ווי אין די פריהערדיגע יאהרן, אזוי זעט אויך היינטיגס יאר פארנעהמען דעם אויר בעגאן, די בייבי־שאו.

יעדע מוטער איז גליקליך מיט איר קינד, און געוויס וויל זי אז איר קינד זאל זיין דאס שעהנסטע, דאס געזונדסטע און דאס פולקאמענסטע. אבער דעם אמת וועגען דעם דעם קאן זי ניט אויסגעפינען ווייל עס איז ניטא קיינער וואס זאל עס איר זאגען, בלויז איין אופן איז פארהן ווי אזוי א מוטער קאן זיך איבערצייגען אין דער פאלקאמענהייט פון איר קינד, און דאס איז בלויז דורך דעם, אז איר קינד זאל זיך באטייליגען אינ'ם בייבי־שאו ביי דעם הדסה עקספאזישאן.

און אויסער דעם וואס דיר מוטער שטאלצירט מיט איר געזונט, שעהן און פולקאס קינד, ווערט אויך געגעבען א א ווערטפולער פרייז. אלס אנערקענונג פון דעם קינד וואס קומט אריבער דאס ווייטערדיג.

עס איז אבער כדאי אז דערוואוקס מענע זאלען ניט מאכען קיין טעות אין חשבון און דענקען אז דער הדסה עקס־פאזישאן צייגט זיך אויס בלויז מיט דעם איינציגען קינדער־פיטשור. עס זענען פארא א צאהל אנדערע פיטשורס וועלכע זענען באמת אויסשטעהענד אין זייער־אייר גענארטיגקייט און ברייטען שוואונג. פאר דער דערוואוקסענער יונגואר זענען פארא פארשיידענע פארווילונגען ווי טענץ און אנדערע אונטערהעמונגען. און פאר די „געסעטלטע" עלטערע מענשען, זענען פארא פראכטפולע אויסשטעלונגען וועלכע בא פארכאפען מיט דאס אויג.

אזוי ארום איז דער הדסה עקספאזי־שאן א פאמיליע־פארווילונג, אנחייבענדיג פון דער בייבי־שאו ביז דעם יערליכען עלטסטען מיטגליעד אין דער פאמיליע, גע־פינען אלע אן אינטערעס אין דעם יערליכען הדסה עקספאזישאן.

אויסער דעם דארף מען גרעדענקען דעם נוצען וואס דער עקספאזישאן ברענגט פאר דער ווינשענס־ווערטער ארבייט פון דער הדסה אויפ'ן געביט פון ברענגען הילף פאר די ליידענדע און קראנקע אין ארץ ישראל, אין די איצטיגע שווערע מינו־טען וואס דאס אידישע ארץ ישראל לעבט דורך, איז די הדסה כמעט די איינציגע טרייסט פאר דעם דארטיגען אידישען ישוב, און די הדסה טאר ניט אנטמוטיגט ווערען אין איר ארבייט. דאס אידישע פאלק מוז קומען צו הילף דער דאזיגער וויכטיגער ארגאניזאציע פון טעטיגע אידי־שע פרויען.

קומענדיג צום הדסה עקספאזישאן, שטיצט איר מ'מילא די ארבייט פון דער הדסה, און דערמיט העלפט איהר הונדער־טער קראנקע און ליידענדע אין אונזער היילינ לאנד — ארץ ישראל.

יעדער איד דארף גרעדענקען אז דעם 12־טען און 13־טען נאוועמבער וועט פארקומען דער עקספאזישאן אין דער גרויסער אויטא־נעביידע ביים עקזיבישאן גראונדס, און קיינער טאר ניט פארפעהלען צו קומען. איר וועט געוויס ניט באדויי־ערען!

Royal Ontario Museum

253 בלור סטריט וועסט
(נעבען עווענוי ראוד)
גרעסטע פערמאנענטע אויסשטעלונג אין קאנאדע.
אפען טעגליך 10 פריה ביז 7 פארנאכט
לאנגע, פאלענטאלאגיע.
אפען טעגליך 10 פיה ביז 7 פארנאכט.
זונטאג 2 ביז 5 פארנאכט.
בלור, בעי און טשוירטש קארס.
בדענגען אייך צום פלאץ.

קארפענטער

יעדער סארט קארפענטערעי ארבייט אנגענומען. קיין דזשאב צו קלי־אדער גרויס צו די מעסיגסטע פרייזען די בעסטע ארבייט גאראנטירט און צופרידענהייט.

הארדוואד פלארס געלייגט

פרענטש טיהרען געמאכט. פייען דזשאבס געפיקסט, בילינ.

טעלעפאנירט:

א. געלמאן

989 דאנדעס וועסט.
טרייניטי 3934

חפץ איז צוריק פון יוראפ!

נאך א לענגערען באזוך אין גאנץ יוראפ, איז חפץ יעצט צוריק אין זיין אפיס. פאר אלע לעצטע אינ־פארמאציע זאכען, געלט זענדונג, און איבערהויפט א פריינטליכע עצה, קומט צו חפצ'ן.

DOMINION TICKET OFFICE

(עדלייד 5971)

143 קווין סט. וועסט

ווענדעט זיך צו חפצ'ן נאך ראט און טאט.

וואל... סטריט

(א העכסט שפאנענדיגע ראמאן פון דעם אידישן אמעריקאנעם לעבען) איינס צו טאג, נעבויט אויף די לעצטע פאסור רונגען אין וואל סטריט.

— פון —

מארק סאנדער

קאפווייטאג

פארענדיגט דורך קרושען

"איך בין שטענדיג געווען א מאר־טירער פון קאפווייטאג, מיט אפטע אמא־קעס פון שווינדלעניש. וואס האט גע־ווירקט אויף מיין זעעקראפט. מיין גא־שעפטגנג איז זייער א דעליקאטע — א לעזער ביי דרוק ארבייט. איך האב גע־נעבען קרושען זאץ א גוטען טרייער, אין פון דאמאלסט אן בין איך אן אנדער מענש. דער קאפווייטאג איז אויעק און די שווינדלעניש, איך גיי יעצט אפילו שווא־כערע אינעניגעזעער, וואס איך האב מיט יאהרן צוריק אונעקגעזעהן־ווארפען. ווייל זיי זענען ניט געווען זענען שטארק. איך האב אויך געלייטען פון שלעכטער צירקו־לירונג. דער קאפווייטאג אין די ווינטער־מאנאטען יעצט צו 58 יאהר. האב איך הנאה פון קאלטע בעדער א גאנץ קוילעבדיג יאהר. האב פארענדיגען פון מיינע מאלצייטען, אין דאס וואס מען דופט אז א פאסיגער מענש. יענע פאסיגקייט וואס מאכט דאס לעבען אנדערש א פרייד". — (דזשי. עף).

קאפווייטאג אורזאכען קענען שטענדיג צוגעפירט ווערען צו א שלעכטען מאגען אדער מיר־ווייטיג פארשטאפונג — א זאך פון וועלכער עס ליידען א סך אינוועניי־סטע ארבייטער, און זיי זענען עס אפילו ניט חושד.

קרישען זאלץ גייט גלייך צום ווארצעל פונ'ם מאגען און נעמט אוועק די אור־זאכע. צארט דורכדרינגענדיג די אנגאנגען וועלכע שטערען דער נארמאלער פונקציי אנירונג, ווי אזוי די נאטור האט געוואלט אז זיי זאלען זיין.

אידישער נאראזש אין אידישן דיסטריקט

מיר פיקסען אלס־דינג אין א קאר, אלע מאדעלס קארס, די בעסטע ארבייט נאראנטירט און צו מעסיגע פרייזען. שנעלע סוירווים, טיובס, "פרעס אַ לייט" ריינטערס. אפען 24 שטונדען.

CRANGLES GARAGE

קאלעדזש און מארקהעם סטס. טעלעפאן טרייניטי 3868.

שלמה המלך איז געווען אומגערעכט!

עטוואס נייעס אונטער דער זון

הדסה עקספאזישאן

נאוועמבער 12-13, 1930

אויטאמאביל בילדינג עקזיבישאן פארק

טענץ

גארף

פעשיאנס

סחורות

פון 1 נ. מ. ביז 2 ביינאכט. איינטריט 25 סענט

(נעהרט פארגעזעצט)

צרות פון קינדער

א שפאנענדער ראמאן פון אידישען לעבען אין פוילען

פון מ. ווארשאווער

(פארזעצונג)

אין צווייטען צימער האט זי געהערט ווי מען רודערט זיך. מוז זיין, אז חנה׳ס ווינקלער האט זיך איבערגעדרעהט אויף דער צווייטער זייט. אנקע איז געזעסן שטיל און מורא געהאט זיך א ריהר צו טאָן — איהר פריינד זאָל דאָרט נישט דערהערען, אז זי שלאפט נישט.

אבער עס איז געווארען וואס אמאָל ענגער אין האלז. א שווייס האט ארויס־געשלאגען אויפ׳ן שטערען. זי האט געוואלט צוגעהן צו דער טיר און אנקלאפען צו ווינקלער׳ן, אבער זי האט שוין נישט באוויזען דאס צו טאָן. עס האט זי געגעבען א שטיק אין האלז און זי האט געגעבען א וואָרף ארויס פון זיך א שטיק גרינע נאָל.

עס האט זי אויסגערעדעט אינגאנצען. איינמאָל און נאָך אמאָל. זי האט זיך אנגעהאלטען מיט א האנט ביים בעט — אבער עס האט ווידער געגעבען א שטיק אין האלז און ווידער א שטיק גרינע נאָל.

עס האט געהערט עטליכע מינוט. ביסלאכווייז איז איהר גרינע געוואָרען. אויף דער פארלאגע איז געזעסן א מיידעל מיט די לעצטע כחות האט זי אויסגעוויישט די פארלאגע און איז צוריק ארויף אין בעט.

אין צווייטען צימער איז געווען שטיל. מען האט גארנישט געהערט. אין בעט אין אנקע׳ן געווארען אויף אן אמת קאלט. זי האט זיך ארומגעוויקעלט און ארומגעהילט.

אונטער׳ן הארץ־גריבער איז אינגאנצען גרינע געווארען. אבער פאר דאס איז געווארען שווער אין קאפ. זי האט באלאסען נישט צו דערצעהלען ווינקלער׳ן, וואס מיט איהר איז פארגעקומען. זי איז שוין מעהר נישט אנטשלאפען געווארען, נאר געלעגען מיט אפענע אויגען און געטראכט.

דער טאָג איז געווארען הערער, ווייסער. אין צווייטען צימער האט מען זיך אנגעהויבען ריהרען.

זי האט געהערט, ווי ווינקלער האט זיך אנגעטאָן, ווי ער וואשט זיך און ווי ער געהט ארום איבער דער שטוב און רעדט הויך אויפ׳ן קול:

— וואונדערבאר! וואונדערבאר!...

— צו וועמען רעדט ער אזוי? וואס אין אזוי וואונדערבאר? אבער זי האט איהם נישט געפרעגט. די רעדט איז ארויס בער. איהר איז פון מינוט צו מינוט וואר רימער געווארען. עס איז אפשר גלייכער, וואס זי האט אפגעגעבען דאס געבטיגע עסען. הייגט א גאנצען טאָג וועט זי טרינקען נישט מעהר ווי טיי. עס וועט אריבערגעהן. קאליע געמאכט זיך איבערסל דעם מאגען.

אין דעם האט זי דערהערט א שטיל קלאפען אין איהר טיר.

— ווער איז?

— פרייליין אנקע — האט זי דער־הערט דעם מאלער׳ס קול — איהר שלאפט נישט?

— ניין.

— וואסער וואונדערבארער טאָג עס איז היינט אין דרויסען. ביינאכט איז אויסגעפאלען א שניי. דער ערשטער שניי, ער ליגט אויף די גאסען, אזוי ווי א פוך.

אנקע האט זיך אויפגעזעצט אין בעט און א קוק געטאָן אין פענסטער אריין.

— יאָ, ווירקליך — האט זי עפעס דערפרעהט געזאָגט.

— ווילט איהר געהן שפאצירען? — האט יענער געפרעגט אונטער דער טיר.

— יאָ, לאמיר געהן!

— טוט אייך אָן, וועלען מיר אראפ־געהן אין די גאסען אריין. וועלען מיר פאהרען מיט שליטענס. טוט אייך אָן, וואס גיכער. ס׳ארא וואונדערבאדער טאָג!

אנקע האט איהם געהארכט. זי איז געשווינט אראפ פון בעט. עס איז איהר גארנישט געווען; פארקערט, זי האט זיך געפיהלט גאר דערפרישט און באנייט. זי האט זיך גיך אנגעטאָן, גיך געכאפט עפעס אין מיול אריין. זי האט רוקא יאָ געגע־סען, אז עס איז איהר גארנישט, פארוואס זאָל זי נישט עסען?

און ביידע זענען אראפגעגאנגען אין די ווייטע. ליכטיגע גאסען אריין.

זיי זענען געגאנגען מיט לייכטע ריט־מישע טרעס. ביידע זענען זיי אינגער געווארען. דער שניי האט היימיש גע־סקריפּעט. אונטער זייערע פיס. די פנים׳ער זענען געווען פארריטעלט.

אין אנקע׳ן האט זיך געווארפען א גרויסע פרייד.

— קאן מען דאך פארט גליקליך זיין — האט זי געטראכט — איין קליינינ־קייט קאן א מענשען גלוקליך מאכען. אט איז ווייס אויף דער וועלט און אט געהט נעבען איהר אן עלטערער מענש, א גוטער מענש און זי איז גליקליך. זי ווייסט נישט א שטיק האלז און ווידער דאס איינענע.

וואס אין דער פריה.

— וואס איז אייך, פאנא אנקע? — גיט זיך פלוצלונג א פראָל־אויף די טיר און עס באוויזט זיך פאן ווינקלער.

אנקע׳ס קאָפּ זי שטיקט זיך, ווארפט ארויף אויף זיך די קאלדרע.

אבער דער מאלער איז שוין געבען איהר. ער האלט איהר צו דעם קאפ. עס זאָל איהר לייכטער זיין. ער איז זעהר דער־שראָקען. ער ציטערט אינגאנצען.

און אז אנקע׳ן ווערט לייכטער און זי גיט זיך געשווינט א גליטש אריין אין בעט — דעקט ער זי ארום, ווי א געטריי־ער טאטע — און זעצט זיך נעבען בעט.

— וואס איז אייך? וואס האט איהר אזעלכעס געגעבען?

— איך ווייס נישט. עס קאן זיין, אז פון צופיעל לויפען אין די לאשאנקעס.

— פון דעם זאָל עס זיין?

— זיכער. איך האב גארנישט געגע־סען אזעלכעס, וואס עס זאָל מיר שאדען.

ער ברענגט טראפענס. ער באהויפט זי און איז דערביי זעהר פארזארגט.

עס געהט א שעה נאך א שעה. ער זיצט אלץ, ביידע שווייגען. פון צייט צו צייט נאר רופט ער זיך אָן.

— איז ייאך שוין בעסער?

— יאָ, ליבער פריינט. געהט שלאפען, עס וועט מיר גארנישט זיין. איך וועל אויך אנשלאפען ווערען.

— איך וועל וואכען ביז איהר וועט אנשלאפען ווערען — ענטפערט ער.

— און ביסלאכווייז געהט עס אויס אין דערמעלען. דערנאך דאכט זיך דעם פאן ווינקלער, אז זי שלאפט שוין. ער שטעלט זיך אויף און געהט ארויס אויף די שפּיץ פינגער, נישט פארגעסענדיג אויסצולע־שען דאס ליכט.

און אזוי ווי ער געהט ארויס — אזוי עפענט אנקע די אויגען. זי איז נישט גע־שלאפען. זי האט זיך נאר געמאכט, ז האט געוואלט. ער זאָל זיך לעגען.

איצט ליגט זי מיט אפענע אויגען אין דער פינסטערניש און טראכט, אז עס ווערט איהר מיט אמאָל עפעס קלאָר און גליכצייטיג באשלאָסן זי א קאלטע שויים.

אמת, זי איז א מיידער. אבער ז ווייסט, זי האט געהערט, איהר שוועסטער מאריא האט אויך אזוי געהאט. און נאָ א זאך. שוין עטליכע טעג ווי זי איז אומרוהיג. אט דאס, וואס עס האט באר־דרעט קומען צו דער צייט — איז נישט געקומען. אפשר דערפאר, ווייל זי איז קראנק געווען. עס טרעפט אזעלכעס. האט זי נישט געלעגט קיין אכט דארויף. ז האט געקלערט, אז חיינט׳ מארגען וועט זי ווערען צוריק נאר מאָל.

אבער דאס וואס עס איז היינט מיט איהר געשען, זאָגט שוין עדות אויף עפעס אנדערש.

עס נעהמט זי. וואס אמאָל מעהר שווידערען און וואכען. זי האט מורא נאָך צוצולאָזען דעם געדאנק. אבער ער קריכט איהר אין קאפ אריין ווי א בייזע שלאנג.

— זאָל זי זיין אין אָנדערע....

זי ענדיגט נישט. עס פארפעהלט איהר אטעם. עס פארפעהלט כח צו טראכטען דערפון.

יאקוב, יאקוב — האָט אין די שלייפען אין די געהירען דרעהען זיך שיער נישט איבער — פון דאמאלסט. פון זיין ביי איהם. אבער, ניין. עס איז נישט מעגליך. זי איז קראנק געווען. היינט איז זי אויך קראנק. זי וועט זעהן, וואס עס וועט זיין אין דער פריה. טאָמער חזר׳ט זיך איבער דאס היינטיגע.

זי ענדיגט ווידער נישט. דאס גאנ־צע בעט בריהט מיט איהר. הורכ׳ן שלי־סעל פון דער טיר, וואס פיהרט אין יענעם צימער אריין — זעהט זי א שמאל פאַ־סיקעל ליכט.

קוים דערלעבט דעם פרימאָרגען. אבער זי איז רוהיגער ניט געווארען.

אין עטליכע אומרוהיגע וואכען זע־נען אזוי אוועק... און אנקע האט געהאט נעגוג געלעגענהייט איבערצוציינען זיך, אז זי איז אין אנדערע אומשטענדען.

נאָך א קינד האבען פון דעם שור־קע... איז איר ווידער א שרעקליכער גע־דאנק אין קאפ.

אין דאמאלסט האט זי זיך באשלאָ־סען אויף איר פלאָ.

ווי א שפּורהונט האט זי אנגעהויי־בען נאכבוישפּיאנירען יאקוב׳ן מיט איר שטיפשווערסטער.

עס איז געווען א שענער פארנאכט. ווען זי האט זיי ענדליך באמערקט ביידען שפאצירענדיג, אומארעמט ווי א פאר־ליעבט פארעל.

שטיל, הינטערווייל־עכטס, האט זי זיך ווי אונטערגע׳נג׳עט. אין דער האנט האט זי געדריקט עטוואס גלאנציגעס. מיט אמאָל האבען עטליכע שאסען אפגעקלונ־גען אין דער לופטען, און פלוצלונג האבען מענשען זיך אנגעהויבען צוזאמענצולויי־פען פון אלע זייטען.

דאס פארעל איז געלעגען אויפ׳ן טראטואר אין א טייך בלוט.

און דאן האט זיך נאָך א שאס דער־הערט.

דאס האט אנקע זיך דערשאסען, נאָכ־דעם ווי זי האט גענומען נקמה פון איר געווענענעם געליעבטען יאקוב און זיין נייע געליעבטע סטעפע.

פאר טעג און טעג האבען די צייטונ־גען פארגעזעצט צו שרייבען וועגען דעם דרייפאכען מארד און זעלבסטמארד.

און אין די זעלבע צייטונגען האט מען אויך געפונען לעזען דעם פאלגענדען קליינעם נאטיץ:

ווערט משוגע הערענדיג די שוידערליכע נייעס

אז מאריע, די פרוי פון׳ם באריטען פוילישען אדוואקאט האט דערהערט וועגען דעם מארד און זעלבסטמארד, וואס איר שוועסטער איז באגאנגען, איז זי ארונטער פון זינען, און איז אפגעפירט געווארען אין א משוגעים אנשטאלט.

(ע נ ד ע.)

נייעס ביי אונז אין שטאדט

אימיגראנטען וואס קומען מיט דער „באלטיק אמעריקא ליין

מיט דער שיף „פאלאסקי" פון דער באלטיק אמעריקא ליין, קומען אן פאלי־גענדע אידישע פאסאזשירען.

אלטער יונה גאטליב; דוד טעריני בערג; חיה טאפ; יחיאל זאנדבערג; יענטא באכאוויצקי; זלמן יצחק, מיכי און עטעל פרידמאן; אסתר, יעקב, יוסף און יורדעל איצקאוויטש; שלמה און עלי ניי־מאן; אדעלא, יעקב און מינדעל לאמעי; יהודית מאָרדכאיעוויטש; בוילה ליפּמאן; בערעל און משה לייבטאָר; יצחק לאנגער; לייביש, שיינדעל, שרה, פעריל, פנחס חיהש און ביילע מייזעל; משה, פיינע, חיה באשע אברהם יוסף און מרים שטיינ־בערג; בעריל און וועלקא טעפערמאן.

באר׳דער ארעסטירט די מיסעס פאר „ברויטש אף פראמיס"

פאלבענס לא מאנדי הייסט זי, איז 38 יאר אלט, און וואוינט אין 73½ שו־טער סטריט.

אלמאן פיט, הייסט ער, איינגאנצען 65 יאר אלט, און איז געווען אזן באר׳דער ביי זיין מיסעס.

האט זי דערשפּירט אז ער האט געלט.

ער האט דערפיהלט, אז זי איז אן אלמנה.

האט ער זיך פארקלאגט, אז ער איז איינזאם אויף דער עלטער.

האט זי זיך פארקלאגט, אז זי דארף געלט.

האט ער געזאגט, אז ער דארף א פרוי, און האט בדעה חתונה צו האבען אויף דער עלטער.

באשליסט זי, אז אויב ער האט געלט וועט זי איהם צוזאגען חתונה צו האבען, ביז זי וועט זעהן די מטתקים.

נעהמט דער אלטער אזן ניט אויהר טוויזענט דאָלאר מזומן, קויפט א סעט פּריציטשור, א ביסעל הויז קליינינקייטען, און זאגט גרייט צו נעהן אין „ישורנאל" דרוקערייי, אראנזשירען יועגען חתונה פארטלעך. באקומט זי חרטה און באר־טראכטט זיך, אז א כלה מיט טוויזענט דאָ־לאר מזומן, א פּריציטשור סעט און אנ־דערע מתנות, קען הייגטיג צייטען באר־קומען א בעסערען חתן ווי א זקן פון 65 יאָר, וועלכער דארף נעהן דאוועגען אין מושב זקנים.

האט דער חתן געלאזען וויסען דער פאליציי אז די כלה האט איהם אפגע־נאָרט, און זי איז ארעסטירט געווארען.

די כלה לייקענט ניט די קלאגען, זי פרעגט בלויז, צי קען אזא פאר פאלק גליקליך זיין?

באוואוסטער שרייבער גע־שטארבען

בורנסייד ראבינסאָן, א גוט באוואוס־טער פינאנס שרייבער, געווועזענער רע־דאקטאר פון פינאנץ אָפּטיילונג פון דער „מעיל ענד עמפּייער", און רעדאקטאר פון דער „פינאנשעל פאסט", איז גע־שטארבען.

ארעסטירט פאר איבערפאה־רען א קינד

גארמאן היידען, פון וועסטאָן, איז ארעסטירט געווארען אין זיין היים אויף דער קלאגע פאר איבער־פאהרען א קינד, און זיך ניט אפשטעלען מיט זיין מאשין.

עסט אפ, צושלאגט דעם בעל הבית, און אנטלויפט

פאול גאָט, איז אריין אין דער יו־ניווערסיטי רעסטאָראן, וואס באלאנגט צו א כינעזער, און זיך געהייסען דערלאנ־גען עסען, ווי עס עסט א מאן וואס איז ניט אויף קיין דיעטע.

אפגעגעסען, האט מען איהם דער־לאנגט א רעכענונג וויפיעל עס קומט. האט ער זיך ניט איבערגעשראָקען, נאָר זיך צושריען פארוואס מען מאהנט ביי איהם געלט וועגן ער האט ניט.

דער כינעזער האט זיך דערשראָקען און פרובירט רופען פאליציי, האט פאול איהם גוט צושלאגען און אנטלאפען.

אויפ׳ן נאס האט איהם אבער א פאר־ליסמאן אפגעשטעלט און ארעסטירט.

ער וועט גע׳משפט ווערען פאר דריי עבירות מיט אמאָל.

עסען און ניט באצאהלען.

שלאגען און ניט ווערען צוריקגע־שלאגען.

צוברעכען כלום וואס באלאנגען ניט צו איהם.

האט גע׳גנב׳עט צו עסען

הפנים אז די מורא צו נעהמן איז תפיסה איז איינגאנצען פארשוואונדען פון די וועלכע הונגערען, און קלייבען בעסער אויס דזשיעל ווי הונגערען.

שבת נאכמיטאג זענען ארעסטירט געווארען א רייהע פערזאנען וועלכע האָ־בען גע׳גנב׳עט הויז זאכען און געשעפט ארטיקלען. די גנבות זענען קליינע. זיי האבען ערקלערט, אז זיי האבען עס גע־טאן וויל זיי זענען הונגעריג און האבען ניט קיין מעגליכקייט צו באקומען א מאָל צייט; ווען זיי ווערען אבער ארעסטירט דעמאָלס באקומען זיי פרייע עסען, און זיי אינטערעסירט ניט ווי לאנג זייער טורמע טערמין וועט זיין.

צו אזא שטופּע האט דערגרייכט אונ־זער פראספּעריטי אין טאָראנטאָ.

נאָך א „דייעל" טעלעפאָן אר־בייט שוין

שבת נאכט איז אריין אין קראפט דאס נוצען פון א „דייעל" טעלעפאָן פאר דעם גלאדסטאָן אויסבייט, דאס מיינט אז די וועלכע וואוינען אין דער איסט אוון האבען א גלאדסטאָן טעלעפאָן, וועלען איצט מעהר ניט דארפען אנקומען צו דער טעלעפאָן מיידעל, נאָר זעלבסט באקומען דייערע נומערען.

דאס איז דער דרייצעהנטער „דייעל" טעלעפאָן, וועלכער אפערירט שוין ביי אונז, און האינטיגע וואָך חויבט מען אָן צו אדבייטען אויף די טעלעפאָנס „גראָ־ווער" און „האָוארד".

אזוי אז בין נייזיאר וועלען פיליכט הונדערטער מיידלאר וועלכע האבען גע־ארבייט אין טעלעפאָן אפיסעס זאגען „גוד ביי" צו זייער באשעפטיגונג, און די טעלעפאָן נוצער וועלען מעהר ניט הערען „נאמבער פּליעז".

גרויסער פייער פארלוסט

דער באריכט פאר׳ן חודש דעצעמ־בער וועגען פייער פארלוסטען אין שטאדט איז, אז די פייער שאדענס האבען באר־טראפען א מיליאָן מיט א האלבס. די צאָהל פייערען דעם חודש זענען געווע־זען 1288, מיט א סומע פון פיער חוג־דערט טויזענט דאָלאר מעהר ווי לעצטען יאר דעם חודש.

די גרעסטע צאָהל פייערען זענען גע־וועזען אין פעקטאָרים און שטאלען ווי אויך אין גאראדזשעס.

259 הייזער זענען פארברענט גע־ווארען מעהר, ווי דעם זעלבען חודש לעצ־טען יאר.

פרוי פאריאָנט רויבער מיט דער הילף פון פלעשלאך

מרס. מערי אסטוק, וועלכע האָט א סטאָויקע אויף 29 בעטהוירסט סטריט, האָט זיך נאכ׳ן העלריש געספּראָוועט ווען א כינעזער איז אריינגעקומען צו איהר מיט א רעוואָלווער אין האנט, און געפאָ־דערט ביי איהר געלט.

אנשטאָדט צו געבען איהם געלט האָט זי אנגעהויבען ווארפען אויף איהם מיטפלעשלאך, און דער חברה׳מאן איז קוים אנטלאפען.

שטאָרט וועט אויסגעבען צוויי מיליאָן דאָלאר פאר הילף

די סומע וואָס וועט אויסגעגעבען ווע־רען אין טאָראנטאָ פאר עפענטליכע אר־בייטען, כדי צו העלפען די ארבייטסלאָזיג־קייט אין שטאָדט וועט באטרעפען די סומע פון $2,010,932. אויסער דעם וועט אויס־געגעבען ווערען נאָך צוויי הונדערט טויי־זענט דאָלאר פאר אנדערע לאָקאלע אויס־בעסערונגען.

צוויי חיגע האָלאָפּניקעס ארעס־טירט אין ניו יארק

אין די הויגע דעטעקטיוו העדקוואר־טערס זענען אנגעקומען באריכטען פון ניו יארק, אז אין ניו יארק זענען ענדליך ארעסטירט געווארען די צוויי האָלאָפּני־קעס, וועמען די הויגע פאָליציי זוכט שוין אהרן זינט א צייט.

די צוויי ארעסטירטע פארשוינען זע־נען סידני לעס, אויך באקאנט אלס לי־וואי און דזשאָרדזש גלעזער, וועלכער איז אויך באקאנט אונטער׳ן נאמען דזשעק אבריינען. די הויגע חברה׳ליכע האבען עס דעם 2טען סעפּטעמבער געמאכט א האָלד־אפּ אויף דער דודייבל וואָטערפרוף און אמבערלא קאָ., אויף עדלייך סטריט וועסט, ווען עס איז זיי געלונגען צו אנ־טלויפען מיט א „פעי־ראָל" פון איבער טויזענט דאָלאר.

חוץ דעם פארברעכען, האבען זיי נאָך געגעבען זיך א טוץ אנדערע פלאנעס.

צוויי בראוקערס געפונען שולדיג

ד. ס. פעטערסאָן און אוסטין קעמ־בעל, צוויי אנגעקלאגטע בראוקערס, זע־נען שבת אין אסיין געריכט געפונען גע־ווארען שולדיג פון א דזשורי אין האנספּי־ראציע צו באשווינדלען דעם עולם, און ריכטער דזשעפרי, פאר וועמען דער פּראָ־צעס איז פארגעקומען, האט דערווייל אָפּ־געלעגט דעם אורטייל.

א דריטער בראוקער, עדגאר מעקליין, וועלכער איז פּראָצעסירט געווארען צו־זאמען מיט זיי, איז דערקלערהט געווא־רען פאר׳ן טשולדיג.

צענזוס וועט געבען ארבייט צו 14 טויזענט פעריזאן

אטאוואָ, נאָו. 1.

פערצעהן טויזענט ענומעריירטארס, 245 האָטישאנערס צו דער רודעקטער אר־בייט און א כאדייטענדע צאָהל אנדערע, וועלען געפינען צייטווייליגע באשעפטיגונג קומענדען יוני ווען עס וועט ענומען וועג־רען דער צעהן יעריגער צענזוס פון קאָ־נאדע.

אין אטאוואָ ווערען שוין איצט גע־נאכט אלע נויטיגע הכנות צו קאָנען באַ־גענענען די דאָזיגע ארבייט.

פייפערהענינג און פיינטינג

אייער אלטער באקאנטער פייפער הענגער און פיינטער נעמט אָן קאנטראקט דושאבס צו די בילדינסטע פּרייזען. די בעסטע ארבייט גאראנטירט. קיין דזשאָ־ב צו קליין אָדער צו גרויס. עסטימייטס פרי.

רומס געפייפערט פאר 5 דאָלאר אוו העכער מיט מיין פייפער.

סעם קאין, 166 אסינגטאן עווענוי לאיזברוק 2350.

1459-11-25

צו אלע אידישע פרויען און מיידלאך

ניט ניט אוועק אייערע טעג אויף וואס ארבייט, לאָזט אונז עס טאָן פאר אייך, אין דער געסטער, לאָדערבער סעפּעציעל צוגעפאסטער

סאניטארי לאָנדרי

אונזער נייער אויסגעשטאטעטער פּלענט האָט א ספּעציעלע מאשין פון ווייכע וואסער, וועלכע מאכען אייער וועש שעהן, פריש און אָהן „דעמע־דזשעס". גוט אונז א טרייעל אויבאאעגנס זיך מיט אונזער סוירווויס

וועט וואש 24 שטונדען סוירוויס, — פּלעט וואש 48 שטונדען סוירוויס

קיין אנדערע אידישע לאָנדרי אין שטאָדט קען זיך ניט פארגלייכען מיט אונזער ארבייט און מיט אונזערפרייזען. מיר זענען ספּעציאליסטען אין וואשען וואָלענע בלענקעטס, פארד־פעטס, פעדער קושענס און אנדערע הויז ארטיקלען. רופט אונז פאר אייער וועש. איהר וועט זיין צופרידען און פייפען נעלט.

סאניטארי לאָנדרי קאמפּאני, 9־7 בולווער סטריט טעלעפאָן עלגין 8541

די אימפּאָזאנטע אָנזעעוודיגקייט פון׳ם נייעם הויפּט־אָפּיס בילדינג פון דער סאָן לייף עשורענס קאמפּאני פון קענעדע שטעלט פאר מיט זיך שטארקייט און זיכערקייט אין צוויי פארמען:

איינס — די פעסטע פונדאמענטען פון דער קאמפּאניע, רעפּ־רעזענטירט אין די איבער $600,000,000 עסעטס, מיט די גרויסע רעזערוועס און קאנטינזשענסי פאנדען. און אין דער קלוגער אדמיניסטראציע פון די געשעפטען, וואס האט געפירט צו דעם, אז דער קענעדער סופּערינטענדענט פון אינשורענס, מר. דזשי. די. פינלעיסאָן, זאָל לעצטענס לויבען "די ריעזיגע פינאנציעלע קראפט פון דער קאמפּאניע, די פעהיגקייט און איבערגעבענהייט פון די בעאמטע און אנגעשטעלטע, און די פארזיכטיגע אָפּהי־טונג פון׳ם געזעץ ביים פירען די געשעפטען".

דאס אנדערע — די זיכערקייט און באשיצונג וואס עס גיט צו צענדלינג טויזענטער פרויען און קינדער. ביי יעדען רעכט־דענקענדען מאן, איז דער ערשטער געדאנק ווייב און קינדער; זייער גליק איז זיין ערשטער באטראכטונג; זייער זיכערקייט זיין ערשטע פאראנטוואָרטלכקייט. אין דער סאָן לייף אָפּ קענעדע, געפינט ער זיין ערשטען און שטארקסטען פארבינ־דעטען.

זיכערקייט צוערשט — זעט א סאָן לאיף מאן

אן אויסצוג פון׳ם

סאָן לאיף רעפּארט, 1929

פארזיכערונג אין קראפט נעט	$2,401,237,000
סורפּלוס און קאָנטינ־דזשענסי ערזערוו	72,807,000
צאָלונגען צו פאָליסי האָל־דערס אין בעגעפּישע־ריס	69,174,000
עסעטס ווי דעצ. 31, 1929	568,197,000

SUN LIFE ASSURANCE COMPANY OF CANADA

HEAD OFFICE: MONTREAL

פארלאנגט

ונגע נוירס פארלאנגט א פאזישא אטאָרס. אָדער דענטיסטס אפיס פריוואטע נוירסינג. לעפאן טריניטי 9584.

***

1506-11-3

גע ליידיי געענדיגט העברייאישע פיט׳דיפלאָמא. שפּילט גוט פיא־פערפעקט העבריאיש. דייטש רו־ליטוויש. קען אונטערריכטען אין אלעמענט אָדער אנדערע פאַ־שעשפטיגונג. אויסקינפּסטע ביי גארדאן 116 בעווערלי סטריט, טריניטי 7989.

1446-11-7

אנגט א מאן מיט א פאר טוי־אר צו אינוועסטען און בילדען ערפאהרענע בילדערס. גוטע ט צו מאכען געלט. פרעגען 47 עדלייד 4396.

158211-9

אנגט א שוחט איבערצונעהמען שלאכט הויז, דאס שעהנסטע ג געגענד פון שטאדט, אין קענ־עבען באלדווין. פרעגען אין 85 ריס.

1579-11-3

אנגט א ליידיס נייעם פאר קאוט אדרעס אין עקסטענדזיש פאר אפריים פיאנא.

פאנדיגט הייאנד 4889.

45-11-3

אנגט א קאפעל פאר א קאנטרי הויז און באהאיצונג. פאר מאכאדר 8192.

1603

אנגט א פלנישער פאר פאר אבפרעגען A 47 קלעיר־מאנט

1604

אנגט א מאדערנעם לעהרער און רעליגיעזע און אויך דיי נע ט ארבייטען פון א קאמיר 20 פאסיליעס, מוז זיין אינטע־אנען. פאר ווייטערע אינפאר־ווענדען נאר שריפטליך צום

S. WERNICK
1645 Ferry Stree
Niagara Falls On

47-11-4

פארענטען

ארענטען א שעהנע פארנישד לע קאנווייניענס. פאסיג פאר א 4838.

1501-11-3

ארענטען א שעהנע פארנישד ווי רומס אויב נייטיג. מעסיגע אין סט. קלעיר געגענד. 6146 F

38-10-37

ארענטען צוויי שעהנע פאר־פאר סינגעל לייטע. באזונדערן אילעט. פרעגען 457 פאלמער־וארד. טריניטי 2721.

1543-11-3

ארענטען א פארנישד רום מיט ענס. הארדוואור פלאר. פרע־אטהוירסט סט. 0312 W.

1584-11-3

ארענטען 1 גרויסע רום 750 פאסיג פאר לייכטע כאנו־, וועהרהויז, אפיס אָדער קלוב. זיש סטריט נעבען ספּאדייינא

1544-11-3

ארענטען צוויי שעהנע רומס, גאראדזש. פרעגען 150 טריס.

155-11-3

ארענטען צוויי שעהנע ליכטיגע אלע קאנווייניענס ניי דעקאָ־ווארסער באהייצונג יעצט לייי־ר א קאפעל. פרעגען 171 ריס, טריניטי 7778.

1583-11-3

ארענטען א שאפ 20 ביי 60 בילדינג. פאסיג פאר סטאר־טראצען, קארפּענטער 604 ריס אין די בעק. פרעגען 846

1596-11-3

ארענטען 8 רומיגע הויז, סאר־ווי פלעטס, אלע קאנווייניענס ט. יעצט לייזיג. פרעגען מר. אנווייך עוו. קינגסדייל 8983.

1542-11-4

ארענטען א סטאר, 430 ספּע־

605-11-4

נייעס ביי אונז אין שטאדט

אימיגראנטען וואס קומען מיט דער „באלטיק אמעריקא ליין

מיט דער שיף „פאלאסקי" פון דער באלטיק אמעריקא ליין, קומען אן פאלי־גענדע אידישע פאסאזשירען.

אלטער יונה גאטליב; דוד טעריני בערג; חיה טאפ; יחיאל זאנדבערג; יענטא באכאוויצקי; זלמן יצחק, מיכי און עטעל פרידמאן; אסתר, יעקב, יוסף און יורדעל איצקאוויטש; שלמה און עלי ניי־מאן; אדעלא, יעקב און מינדעל לאמעי; יהודית מאָרדכאיעוויטש; בוילה ליפּמאן; בערעל און משה לייבטאָר; יצחק לאנגער; לייביש, שיינדעל, שרה, פעריל, פנחס חיהש און ביילע מייזעל; משה, פיינע, חיה באשע אברהם יוסף און מרים שטיינ־בערג; בעריל און וועלקא טעפערמאן.

באר׳דער ארעסטירט די מיסעס פאר „ברויטש אף פראמיס"

פאלבענס לא מאנדי הייסט זי, איז 38 יאר אלט, און וואוינט אין 73½ שו־טער סטריט.

אלמאן פיט, הייסט ער, איינגאנצען 65 יאר אלט, און איז געווען א באר׳דער ביי זיין מיסעס.

האט זי דערשפּירט אז ער האט געלט.

ער האט דערפיהלט, אז זי איז אן אלמנה.

האט ער זיך פארקלאגט, אז ער איז איינזאם אויף דער עלטער.

האט זי זיך פארקלאגט, אז זי דארף געלט.

האט ער געזאגט, אז ער דארף א פרוי, און האט בדעה חתונה צו האבען אויף דער עלטער.

באשליסט זי, אז אויב ער האט געלט וועט זי איהם צוזאגען חתונה צו האבען, ביז זי וועט זעהן די מטתקים.

נעהמט דער אלטער אזן ניט אויהר טוויזענט דאָלאר מזומן, קויפט א סעט פּריציטשור, א ביסעל הויז קליינינקייטען, און זאגט גרייט צו נעהן אין „ישורנאל" דרוקערייי, אראנזשירען יועגען חתונה פארטלעך. באקומט זי חרטה און באר־טראכטט זיך, אז א כלה מיט טוויזענט דאָ־לאר מזומן, א פּריציטשור סעט און אנ־דערע מתנות, קען הייגטיג צייטען באר־קומען א בעסערען חתן ווי א זקן פון 65 יאָר, וועלכער דארף נעהן דאוועגען אין מושב זקנים.

האט דער חתן געלאזען וויסען דער פאליציי אז די כלה האט איהם אפגע־נאָרט, און זי איז ארעסטירט געווארען.

די כלה לייקענט ניט די קלאגען, זי פרעגט בלויז, צי קען אזא פאר פאלק גליקליך זיין?

באוואוסטער שרייבער גע־שטארבען

בורנסייד ראבינסאָן, א גוט באוואוס־טער פינאנס שרייבער, געווועזענער רע־דאקטאר פון פינאנץ אָפּטיילונג פון דער „מעיל ענד עמפּייער", און רעדאקטאר פון דער „פינאנשעל פאסט", איז גע־שטארבען.

ארעסטירט פאר איבערפאה־רען א קינד

גארמאן היידען, פון וועסטאָן, איז ארעסטירט געווארען אין זיין היים אויף דער קלאגע פאר איבער־פאהרען א קינד, און זיך ניט אפשטעלען מיט זיין מאשין.

עסט אפ, צושלאגט דעם בעל הבית, און אנטלויפט

פאול גאָט, איז אריין אין דער יו־ניווערסיטי רעסטאָראן, וואס באלאנגט צו א כינעזער, און זיך געהייסען דערלאנ־גען עסען, ווי עס עסט א מאן וואס איז ניט אויף קיין דיעטע.

אפגעגעסען, האט מען איהם דער־לאנגט א רעכענונג וויפיעל עס קומט. האט ער זיך ניט איבערגעשראָקען, נאָר זיך צושריען פארוואס מען מאהנט ביי איהם געלט ווען ער האט ניט.

דער כינעזער האט זיך דערשראָקען און פרובירט רופען פאליציי, האט פאול איהם גוט צושלאגען און אנטלאפען.

אויפ׳ן נאס האט איהם אבער א פאר־ליסמאן אפגעשטעלט און ארעסטירט.

ער וועט גע׳משפט ווערען פאר דריי עבירות מיט אמאָל.

עסען און ניט באצאהלען.

שלאגען און ניט ווערען צוריקגע־שלאגען.

ווארט משוגע הערענדיג די שוידערליכע נייעס

אז מאריע, די פרוי פון׳ם באריטען פוילישען אדוואקאט האט דערהערט וועג־נען דעם מארד און זעלבסטמארד, וואס איר שוועסטער איז באגאנגען, איז זי ארונטער פון זינען, און איז אפגעפירט געווארען אין א משוגעים אנשטאלט.

(ע נ ד ע.)

פרוי פאריאָנט רויבער מיט דער הילף פון פלעשלאך

מרס. מערי אסטוק, וועלכע האָט א סטאָויקע אויף 29 בעטהוירסט סטריט, האָט זיך נאכ׳ן העלריש געספּראָוועט ווען א כינעזער איז אריינגעקומען צו איהר מיט א רעוואָלווער אין האנט, און געפאָ־דערט ביי איהר געלט.

אנשטאָדט צו געבען איהם געלט האָט זי אנגעהויבען ווארפען אויף איהם מיטפלעשלאך, און דער חברה׳מאן איז קוים אנטלאפען.

שטאָרט וועט אויסגעבען צוויי מיליאָן דאָלאר פאר הילף

די סומע וואָס וועט אויסגעגעבען ווע־רען אין טאָראנטאָ פאר עפענטליכע אר־בייטען, כדי צו העלפען די ארבייטסלאָזיג־קייט אין שטאָדט וועט באטרעפען די סומע פון $2,010,932. אויסער דעם וועט אויס־געגעבען ווערען נאָך צוויי הונדערט טוי־זענט דאָלאר פאר אנדערע לאָקאלע אויס־בעסערונגען.

צוויי חיגע האָלאָפּניקעס ארעס־טירט אין ניו יארק

אין די הויגע דעטעקטיוו העדקוואר־טערס זענען אנגעקומען באריכטען פון ניו יארק, אז אין ניו יארק זענען ענדליך ארעסטירט געווארען די צוויי האָלאָפּני־קעס, וועמען די הויגע פאָליציי זוכט שוין אהרן זינט א צייט.

די צוויי ארעסטירטע פארשוינען זע־נען סידני לעס, אויך באקאנט אלס לי־וואי און דזשאָרדזש גלעזער, וועלכער איז אויך באקאנט אונטער׳ן נאמען דזשעק אבריינען. די הויגע חברה׳ליכע האבען עס דעם 2טען סעפּטעמבער געמאכט א האָלד־אפּ אויף דער דודייבל וואָטערפרוף און אמבערלא קאָ., אויף עדלייך סטריט וועסט, ווען עס איז זיי געלונגען צו אנ־טלויפען מיט א „פעי־ראָל" פון איבער טויזענט דאָלאר.

חוץ דעם פארברעכען, האבען זיי נאָך געגעבען זיך א טוץ אנדערע פלאנעס.

גרויסער פייער פארלוסט

דער באריכט פאר׳ן חודש דעצעמ־בער וועגען פייער פארלוסט

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל

די פאָליטישע וואך

לעצטע וואך איז געפּראָוועט געוואָרען א יאָרצייט, און טראָצדעם וואָס דער יאָרצייט איז א ריין עקאָנאָמישער איז עס אָבער אויך עגן צוזאַמענגעבונדען מיט פאָליטיק. דער אלטער שפּריך פון "אם אין קמח אין תורה", איז אויף דער מאָדערנער שפּראַך איבערגעזעצט געוואָרען, — אז עס איז ניטאָ קיין געלט איז א פאָליטישער קריזיס.

אין דער יאָרצייט וואָס איז לעצטע וואך געפּראָוועט געוואָרען, איז דער יאָרצייט פונ'ם וואָל־סטריט קראַך.

עס איז געווען דעם 29־טען אקטאָבער, 1929, אין א דינסטאג איז עס געווען, ווען איבער'ן וואָל סטריט הימעל האָט זיך באַוויזען דער ערשטער וואָלקן, און עס איז פאָרגעקומען דער ערשטער קראַך. די פריזען האָבען אין יענעם שוואַרצען דינסטאג אָנגעהויבען אזוי צו פאַלען, אז קיינער האָט עס מער ניט געקענט אָפּשטעלען, אין געפאַלען זענען זיי אזוי נידעריג, זיי מען האָט גאָר ניט געקענט טרייסטן, און מיט'ן פאַלען האָט זיך אָנגעהויבען דער עקאָנאָמישער קריזיס אין אמעריקע, און ממילא שיין אויך באַאינפלוסט די גאַנצע וועלט.

איינגענטליך האָט זיך דער עקאָנאָמישער קריזיס אָנגעהויבען נאָך פיל פריער, אָבער מיט'ן פאַלען פון די ווערט־פּאַפּיערען איז עס נאָכמער פאַרשאַרפט געוואָרען. און דער קריזיס איז נאָך גרעסער געוואָרען דורך די אין גאַנצען אָפּגעשטעלטע פאַרמאַכטע מיינונגס־אינדוסטריעס.

ציט זיך דער עקאָנאָמישער קריזיס, פאַרגרעסערט זיך די צאָל אַרבייטסלאָזע, און עס לאָזט זיך גוט פילען אין דער פאָליטיק, ניט נאָר פון די פאַראייניגטע שטאַטען, נאָר אויך פון א סך אַנדערע מדינות און מלוכות, ווייל וואָל סטריט מאַכט פאָליטיק פאַר אַלעמען.

ביי אונז אין קאַנאַדע איז דער טויש אין דער רעגיערונג טייל־ווייז פאַרגעקומען א דאַנק דעם קריזיס, דער זיעג פון די היטלעריסטען אין דייטשלאַנד איז דאָך אויך זיכער א דאַנק דעם, און אזוי קען אויסגערעכענט ווערען א גאַנצע ליסטע.

און אויך אין די פאַראייניגטע שטאַטען דאַרף מען עס שוין מער מיט קיין ליכט ניט זוכען. שטיים יעצט אמעריקע ערב קאָנגרעס וואָלען, און אַלע זאַגען פאַראויס, אז די דעמאָקראַטען וועלען אַרויסקומען די זיעגער, פון קלידזיס "פּראָספּעריטי" איז מען אַריבער צו א האוועור קריזיס, און די פּסיכאָלאָגיע פון דעם וועלער, איז שוין תמיד אזוי, צו בייטען ביי א קריזיס די רעגיערונג, טראַכטענדיג, אפשר וועט בעסער ווערען.

* * *

זיך די פרוי — דאָס ווערטער האָבען אַלע פעלקער איבערגענומען, אזא מזל האָבען געהאַט די פראַנצאָזיזען מיט זייער שפּרוך "שערשע לא פאָס" און ווייזט אויס, אז אַרום דער אַרץ ישראל פראַגע האָט עס אויך ניט געקענט אויסעגבלייבען.

די לעצטע וואָך האָט געבראַכט גענוג נייעס וועגען דעם ווייסען פאַפּיער. און איינע פון די דאָזיגע נייעסען איז אויך געווען, אז דאָרט פאַס־פּיעלד איז גאָר ניט שולדיג, דאָס האָט ער זיך גאָר געלאָזט איבערredען פון זיין פרוי, מרס. סידני וועב, זי האָט עס אים באַאינפלוסט.

און אזוי דאַרף מען אין דער יעצטיגער אַרץ ישראל פאָליטיק אויך זוכען די פרוי, וועלכע האָט פאַרקאַכט א גאַנץ חיבשע קאַשע. פון וועלכער די פאַראייניגטע שטאַטען זוכען זיך נאָך דערווייל צו האַלטען פון דערווייל טעמס. סעקרעטערי סטימסאָן האָט אין פאַרלויף פון דער לעצטער וואָך עטליכע מאָל דערקלערט, אז ער האָט נאָך ניט דערהאַלטען דעם פולען טעקסט, און דאַרויבער קען ער גאָר ניט זאָגען.

דערווייל האָבען זיך אין פאַלעסטינע אַרבייטער־פראַנצאָזיזע אַנגעהויבן אויפגעגטאָן, אפילו לאָרד פאַספיעלד, דער קאָלאָניאַל סעקרעטאַר זוכט זיך צו פאַרטיידיגען מיט דעם, אז זיין "פאָליסי" איז ניט געגען דער באַלפור דעקלעראַציע.

סאָי די פראָטעסטען, און סאָי די אַרויסטרעטונגען פון די ניט־אידען, וועלען זיכער צווינגען די בריטישע רעגיערונג צו עגדערען איר שטעלונג.

און דערווייל איז דער מעקדאָנעלד רעגיערונג ניטאָ וואָס מקנא צו זיין אין א סך הינזיכטען.

אויב ווער איז נאָך געווען אפּטימיסטיש וועגען אויסגאַנג פון דער אימפּעריאַלער קאָנפערענץ, האָט דער לעצטע וואָך באַוויזען, נאָר ניט דערגרייכט ווערען.

איין גוטע טרייסט האָט די וואָך געבראַכט דער רעגיערונג, דאָס וואָס די קאָנסערוואַטיווע רייען זענען צושפּאַרטען. עס איז אמת, אז אויפ'ן קאָנסערוואַטיווען קאָקוס, וואָס איז דאַנערשטאג געהאַלטען געוואָרען אין לאָנדאָן, איז סטעגלי באַלדווין'ס פירערשאַפט באַשטעטיגט געוואָרען פון דאָס ניי, אָבער אַן אומצופרידענהייט תערשט, און אַן אָפּאָזיציע צו אים איז פאַראַן א גאַנץ אָפּענע, וועלכע צעלט זיך ארום פינף און צוואַנציג פראַצענט פון זיין נאָכפאָלגערשאַפט, און דאָס איז גאַנץ ערנסט פאַר דער קאָנסערוואַטיווער פּאַרטיי.

* * *

לעצטע וואָך איז ניט נאָר געווען דער יאָרצייט פונ'ם וואָל סטריט קראַך, נאָר אויך דער יאָרצייט פונ'ם מוסאָליני מאַרש אויף רוים, און דער דאָזיגער פאַשיסטישער יאָרצייט, איז געפייערט געוואָרען, ווי אין די פריער־דיגע יאָרען מיט גרויס פּראַד, א טייל פון וועלכען עס איז אויך געווען מוסאָליני רעדע, וואָס איז פאַרשטייט זיך געווען דיי הייפּט־זאַך. מוסאָליני'ס רעדע איז אין גאַנצען געווען געווען צו אייסלענדישער פאָליטיק, און באַזונדערס האָט ער אין זיין אַרויסטרוט באַטאָנט דעם צושטאַנד אַרום די פריעדענס־אַפּמאַכען. אַנשליסענדיג זיך אין יענע לענדער, וועלכע פאַרלאַנגען אז דער וועראַלאיער אָפּמאַך דאַרף געענדערט ווערען, א זאַך אין וועלכען עס זענען באַזונדערס פאַראינטערעסירט דייטשלאַנד און אונגאַרן.

און ווען מוסאָליני האָט אין זיין פעסט־רעדע געזאָגט, למשל, אזעלכע רייד ווי — "אז היינט זיי געכטען, ווערט דער פרעסטיזש פון פעלקער אַבאַלוט באַשטימט דורך זייער מיליטערישער גלאָריע און באַוואַפענטע מאַכט" — האָט עס געפונען אַן אָפּקלאַנג אין א סך רעגיערונגס־קאַבינעטען, באַזונדערס אין פראַנקרייך. וואו מען איז סאָי זיי סאָי געגען יעדער ענדער רונג פונ'ם ווערסאַילער אָפּמאַך.

די איטאַליענישע לירע, ווי בכלל די איטאַליענישע פינאַנצען, זענען ניט אין קיין איבערגעגנס גלעגענהייט, און לעצטענס האָבען זיך געפירט פאַרהאַנדלונגען אין פראַנקרייך וועגען א הלואה צו איטאַליע, און געהאַפט האָט מען אז דער וועג פון גאָלד וועט אויך פירען צו א פאַרשטענדיגונג וועגען פאָליטישע ענינים, יעצט אָבער שטעלט זיך די זאַך פונקט פאַרקערט, אז מוסאָליני'ס לעצטע רעדע זאָל אויך אָפּשטעלען די הלואה.

ווייל עקאָנאָמיק און פאָליטיק זענען אומצוביילבאַרע זאַכען.

און אין דער צייט ווען די וועלט־פרעסע רעדט און קאָמענטירט וועגען די נייע איטאַליענישע פראַנצאָזיזישע באַציאונגען, איז לעצטע וואָך פאָרגעקומען נאָך א וויכטיגער פאָליטישער אקט, וואָס איז גוגע ביידע לענדער, דער פאָלאָמען אָפּמאַך, וואָס איז געזעצלעך א רעזולטאַט פון דער לעצטער יערינער קאָנפערענץ צווישען די פינף גרויסמאַכטען איז לעצטע וואָך מיט צערעמאָניע אויסגעגעלעגט געוואָרען אין די לאָנדאָנער אַרכיוון אויף דאָנענג סטרים. און דערביי האָבען געגרעדט די פאַרטרעטער פון די דריי לענדער, וועלכע האָבען דעם אָפּמאַך אונטערגעשריבען — אמעריקע, ענגלאַנד און יאַפּאַן — און אין איבעריג מאָל איז דערמאָנט געוואָרען, אז איטאַליע און פראַנקרייך קענען זיך ניט איינסלייכען.

* * *

רעזאָלוציע ווייזט אויס צו זיין אַן אָנשטעקענדע זאַך, און שפּאַנט אריבער פון דרום אמעריקע אזש קיין איראָפּע.

עס איז נאָך ניט אין גאַנצען שטיל מיט'ן אייפשטאַנד אין בראַזיל, דאָך האָט די לעצטע וואָך געוואָרען צו פאַרצייכענען פון א צוגעגרייטען אויפשטאַנד אין גריכענלאַנד, וואָס איז אונטערגעדריקט געוואָרען, א קורצע וואָס איז צוגעגרייט געוואָרען פונ'ם געוועזענעם דיקטאַטאָר, גענעראַל פאַנגאַלאָס.

אין מען זאָגט נאָך אז דער יעצטיגער אַרהינדערט איז ניט געגיג אינטערעסאַנט.

אויסטערלישע נאַמור דערשיינונגען דער־קלעהרט פון דער זויסענשאַפט

פון וואַנען נעהמען זיך די אזוי גע־רופענע טינט־רעגענס, כלומר רע־גענס און פיש רעגענס?

אין דער נאַטור־געשיכטע זענען פאַר־צייכענט אויסטערלישע פאַקטען, וואָס שיינען צו זיין אומגלויבליך, און איינע פון די דאָזיגע אומגלויבליכקייטען זיינען די בלוט־רעגענס, פיש־רעגענס און זשאַבע־רעגענס.

"פאַר'ן דורכשניטליכען מענשען זע־נען די דערמאָהנטע טערמינען ניט אזוי לייכט צו פאַרשטעהן. פאַר דעם וויסענ־שאַפטסמאַן אָבער איז עס א גאַנץ בעקאַנ־טע ערשיינונג, ווייל ער פאַרשט די נאַטור און מוז געפינען די אורזאַכען פאַר ער־שיינונגען. עס איז זיין אויפגאַבע און זיין ליעבלינגס־אַרבייט.

אין "רעקאָרד" פון איינען מיר אַן אינ־טערעסאַנט אַרטיקעל וועגען דעם ענין — און מיר וועלען דאָ פּרובירען איבערגע־בען דעם תכלית, אָבער קורץ כל א פאַר ווערטער וועגען דעם פאַקט גופא.

מיט העכער 100 יאָהר, געגיער גע־רעדט אין 1819 איז אין מאַנטרעאַל אויס־געפאַלען א טינט־רעגען. שוואַרץ ווי טינט און געריכט איז דער רעגען געווען און די איינוואוינער האָבען געוואָרפען א צאָהן אַן א צאָהן, זעהנענדיג ווי די ערד באַרט זיך אין שוואַרצקייט. אויך די כמאַרעס זיינען געווען שרעקליך שוואַרץ, טינט־שוואַרץ.

אין יאָהר 1924 און אין 1928 איז געפאַלען א ווייסער מעהל־רעגען, פאַרדע־קענדיג די ערד אויף כמעט 5 אינטשעס. דער דאָזיגער רעגען האָט געהאַט דעם קאָליר און דעם טעם פון מעהל. האָבען זיך די בהמות געשאַייזט אויף איהם און זענען פעט געוואָרען.

אין יאָהר 582 האָט אָרונטערגעגע־דערט אין פאַריז א בלוט רעגען. א גרויסע צאָהל מענשען האָבען איינגעשטימט זיי־רע קליידער, און האָבען זיך דערשראָקען און זיי אוועקגעוואָרפען.

אין ענגלאַנד, אין געגענד פון קענט, בשעת א שטורם־ווינט איז געפאַלען א זשאַבע־רעגען דער טיפטענהייגער פאַרב, וואָס האָט באַלאַנגט צו לאָרד אויסטער, אין אָנגעפילט געוואָרען מיט פאַרשיעדענע ים־באַשעפענישען, ניט קוקענדיג וואָס דער ים איז ווייט אונוק פון דאָרט.

עס איז אפילו פאַרצייכענט אין דער געשיכטע א פאַקט וועגען א מיינדרעגען, וואָס האָט אַרונטערגעגיסדערט אין 17־טען יאָהרהונדערט. אין פוילען איז געפאַלען א געריכטער זשאַבע־רעגען, און מענשען האָ־בען אויף א ברייטער טעריטאָריע ניט גע־קענט געהן עטליכע שפּאַן סיידען ווי האָ־בען געטראָטען אויף זיי.

ווי אזוי ערקלערט דו ווייסענשאַפט די דאָזיגע ערשיינונגען?

די מעהרסטע געלעהרטע איינגען זיך אויף דער מיינונג, אז די דאָזיגע רעגענס זיינען א רעזולטאַט פון טאָרנאַדאָס און הוראַקאַנען וועלכע זוינען אויס די וואָ־סערען פון טייכען און יס צוזאַמען מיט די באַשעפענישען, וואָס געפינען זיך אין די וואָסערען.

דער טינט־רעגען, למשל, וואָס איז דערמאָהנט פריהער, איז א רעזולטאַט, זאָגען געלעהרטע, פון א טאָרנאַדאָ אין באַוועלדערטע געגענדען. ווי באַוואוסט, ברעכען אויס פון צייט צו צייט וואַלד־פייערען, וואָס פאַרוואַנדלען לאַנגע שטרע־קעס אין בערגעף מיט אש. ווען א שטורם ווינט ברעכט אויס אין אויגלכע געגענדען וועלען די אַשעס אויפגעהויבען ביז צו די כמאַרעס און ווען זיי פאַראייניגען זיך אין דער לופט, אין אויגלכע געגענדען וועלען זיי אַנגעגאָסען ווערען מיט אַ שוואַרץ שוואַרץ.

* * *

דער בלוט־רעגען האָט גאָר אַן אַנדער ערקלעהרונג. א געלעהרטער אין האַאַג, וואו א בלוט־רעגען האָט געגידערט אין יאָהר 1870, האָט געמאַכט א גרינדליכע אונ־טערזוכונג און האָט אויסגעפונען, אז די וואַסערען זיינען פול מיט רויטע מיקראָ־אָרגאַניזמען, וואָס ווערען ניט געזעהען מיט'ן נאַקעטען אויג, אָבער אַן עפּעקט צו מאַכען רויט די וואַסער.

אין סינגאַפּאָר איז אין מאָנאַט פעב־רואַר, פון יאָהר 1861, אויסגעבראָכען א רייכע ערדציטערנישען, נאָך וועלכע עס האָבען נאָכגעפאָלגט געריכטע פון אייגענע אויגען, אז עס איז גוגע ביידע לענדער, דער פאָלאָמען אָפּמאַך, וואָס איז געזעצלעך א רעזולטאַט פון דער לעצט־יערינער קאָנפערענץ צווישען די פינף גרויסמאַכטען איז לעצטע וואָך מיט צערעמאָניע אויסגעגעלעגט געוואָרען אין די לאָנדאָנער אַרכיוון אויף דאָנענג סטרים. און דערביי האָבען געגרעדט די פאַרטרעטער פון די דריי לענדער, וועלכע האָבען דעם אָפּמאַך אונטערגעשריבען — אמעריקע, ענגלאַנד און יאַפּאַן — און אין איבעריג מאָל איז דערמאָנט געוואָרען, אז איטאַליע און פראַנקרייך קענען זיך ניט איינסלייכען.

* * *

רעזאָלוציע ווייזט אויס צו זיין אַן אָנשטעקענדע זאַך, און שפּאַנט אריבער פון דרום אמעריקע אזש קיין איראָפּע.

עס איז נאָך ניט אין גאַנצען שטיל מיט'ן אייפשטאַנד אין בראַזיל, דאָך האָט די לעצטע וואָך געוואָרען א צוגעגרייטען אויפשטאַנד אין גריכענלאַנד, וואָס איז אונטערגעדריקט געוואָרען, א קו־רצע וואָס איז צוגעגרייט געוואָרען פונ'ם געוועזענעם דיקטאַ־טאָר, גענעראַל פאַנגאַלאָס.

אין מען זאָגט נאָך אז דער יעצטיגער אַרהינדערט איז ניט געגיג אינטערעסאַנט.

די איינציגע אידישע אינסטיטוציע וועלכע איז ביי אַלעמען באַליעבט

פון דר. צבי כהן

דר. צבי כהן, דער שרייבער פון דער סעריע אַרטיקלען וועגען נאַציאָנאַל פאַנד, איז א באַקאַנ־טער אידישער שריפטשטעלער און געלעהרטער. דר. כהן איז אין די יונגע יאָהרען געווען אַן „עילוי", געלערענט ביי גרויסע רבנים און „אין ישיבות, דערנאָך געשטודירט אין בערלינער און ווינער אוניווערזיטעטען. געווען טעטיג אַלס בעלעטרעסט און פּובליציסט, פאַרנעהמט זעהר א בכבוד'ן אָרט אין דער אידישער ליטעראַטור און פּרעסע, האָט אַרויסגעגעבען פיעל ווערק, גע־ווען רעדאַקטאָר פון פיעל אי־דישע צייטונגען אין פּוילען. אין אַמעריקע האָט ער מיטגעאַרבייט א לאַנגע צייט אין „טאָג", אין „טאַגעבלאַט". און איז אויך גע־ווען מענעדזשינג עדיטאָר פון „דאָס אידישע פאָלק". זיין דיס־רי אַלס דאָקטאָר פילאָזאָפיע האָט ער באַקומען אין דראַעסדי קאָלעדזש, פילאָזאָפיע. דר. כהן איז יעצט דער עקזעקוטיוו דיי־רעקטאָר פון די מאָנטרעאָלער פאַראייניגטע תלמוד תורה'ס.

רער.

צווישען אַלע אידישע נאַציאָנאַל אינסטיטוציעס פון גאָר דער וועלט, און פון אַלע שאַפונגען און גרינדונגען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, איז דאָ אייי־גע, וועלכע איז ביי אַלעמען זעהר באַ־ליעבט. די אינסטיטוציע איז פאַקטיש דער איינציגער אידישער אַנשטאַלט וואָס אַלע אידען פון דער גאַנצער וועלט באַ־צעהען זיך צו איהם מיט סימפּאַטיע, ליי־בע און דרך ארץ.

עס איז זיך ניט שווער אָנצושטייפען, וועגען וועלכע אינסטיטוציע עס ווערט דאָ גערעדט. עס איז פאַר יעדען איינער זעהר לייכט צו פאַרשטעהן, אז דאָס דערד זיך דאָ וועגען דעם אידישען נאַציאָנאַל פאַנד.

פאַר'ן נאַציאָנאַל פאַנד איז ניט יעדער איד, אָהן אינסאָנאַהס. אַפילו וועגן איינער האַלט ניט פון ציוניזם, פאַר'ן נאַציאָנאַל פאַנד אָבער ניט עד. די פאַרשידענע גרופּ־פירונגען אין ציוניזם, ווי פּועלציען, צערי ציון, מזרחי, „חשמר הצעיר", די הדסה, רעוויזיאָניסטען און אַלע אַנדערע פאַראייי־נינגען זיך אָפּט אין שאַפען אַן אַלגעמיי־נעם קאָנסיל אום צו אַרבייטען פאַר'ן נאַציאָנאַל פאַנד.

דאָס וואַרט „נאַציאָנאַל פאַנד" ער־וועקט אין יעדען פון אונז א גוטע שטי־מונג, א וואַרעם געפיהל. די וואָס קומען צו אונז אין נאָמען פון דעם נאַציאָנאַל פאַנד, ווערען באַגעגענט מיט ליעבע, מיט רעספּעקט, מיט די וואַרימסטע געפיהלען. פאַרוואָס איז עס אזוי?

עס איז דערפאַר וואָס דער נאַציאָנאַל פאַנד איז טייי געבליבען זיין ציעל וואָס ער האָט זיך געשטעלט, און געהט ניט אָראָפּ פון דער ליניע אויף א האָר. דער ציעל איז געווען און איז: אויסצולייזען די ערד פון אַרץ ישראל, און צו מאַכען אַן אידישע אַרבייטער־קלאַס אויף דער אַרבייט.

די אידייע ווערט פאַרווירקליכט אין דער צייט אַרץ ישראל דורך דעם נאַציי־אָנאַל פאַנד (קרן קימת). דער נאַציאָנאַל פאַנד האָט פעסטגעשטעלט א כלל, אז ער גיט אָפּ קאָלאָניסטען ערד נאָר אין אַרעגע דע, ד. ה. אין אַרעגדע וואָס קאָן איבער־נעהמען אפילו בירושה צו קינדער און קינדס־קינדער. די אַרעגדע ווערט איבערגעגע־בען אויף לייכטע באַדינגונגען. פון ציים צו צייט ווערט אָפּגעשאַצט דער ווערט פון דער ערד, און לויט דעם ווערט ענ־דערט זיך אויך דער פּרייז פון דער אַרעגע־דע. די אויסבעסערונגען וואָס דער קאָ־לאָניסט מאַכט געהען ניט אַריין אין פאַנד. יעדער קאָלאָניסט באַקומט נאָר אזא שטח וואָס ער און זיין פאַמיליע זענען בכח אַליין צו באַאַרבייטען.

אַט די תקנות פאַרזיכערען, אז די ערד וועט שטענדיג בלייבען דאָס אייגענ־טום פון אידישען פאָלק און ניט איבער־נעהמען אין פרעמדע הענט, און אז אידישע הענט וועלען זי שטענדיג באַאַרבייטען. דאָס פאַרזיכערט אויך, אז עס וועט ניט נעמאַכט ווערען קיין שפּעקולאַציע מיט דער ערד. עס ווערט אויך באַוואָרענט, אז ביי איין קאָלאָניסט זאָל ניט זיין צו־פיעל ערד, ווען דאָס קען בעסער אויעק־גענעבען ווערען צו אַן אַנדער קאָלאָניסט וואָס דאַרף האָבען די ערד.

די קאָלאָניסטען וואָס דער נ. פ. באַ־ווען אויף חשבון פון פאַרגרעסערטען ווערט. אויב דער קאָלאָניסט ניט איבער זיין אַרעגדע צו אַן אַנדערען, באַקומט ער באַ־פרידיגונג פאַר די אויסבעסערונגען. אי־בערגעבען די ערד צו אַן אַנדערען קאָן ער נאָר מיט דער הסכמה פון נאַציאָנאַל פאַנד.

די אידייע ווערט פאַרווירקליכט אין דער צייט אַרץ ישראל דורך דעם נאַציי־אָנאַל פאַנד (קרן קימת). דער נאַציאָנאַל פאַנד האָט פעסטגעשטעלט א כלל, אז ער גיט אָפּ קאָלאָניסטען ערד נאָר אין אַרעגע דע, ד. ה. אין אַרעגדע וואָס קאָן איבער־נעהמען אפילו בירושה צו קינדער און קינדס־קינדער. די אַרעגדע ווערט איבערגעגע־בען אויף לייכטע באַדינגונגען. פון ציים צו צייט ווערט אָפּגעשאַצט דער ווערט פון דער ערד, און לויט דעם ווערט ענ־דערט זיך אויך דער פּרייז פון דער אַרעגע־דע. די אויסבעסערונגען וואָס דער קאָ־לאָניסט מאַכט געהען ניט אַריין אין פאַנד. יעדער קאָלאָניסט באַקומט נאָר אזא שטח וואָס ער און זיין פאַמיליע זענען בכח אַליין צו באַאַרבייטען.

אַט די תקנות פאַרזיכערען, אז די ערד וועט שטענדיג בלייבען דאָס אייגענ־טום פון אידישען פאָלק און ניט איבער־נעהמען אין פרעמדע הענט, און אז אידישע הענט וועלען זי שטענדיג באַאַרבייטען. דאָס פאַרזיכערט אויך, אז עס וועט ניט נעמאַכט ווערען קיין שפּעקולאַציע מיט דער ערד. עס ווערט אויך באַוואָרענט, אז ביי איין קאָלאָניסט זאָל ניט זיין צו־פיעל ערד, ווען דאָס קען בעסער אויעק־גענעבען ווערען צו אַן אַנדער קאָלאָניסט וואָס דאַרף האָבען די ערד.

דער נאַציאָנאַל פאַנד איז אַן אינ־ווייניג אין אַלע אַנדערע אינסטיטוציעס פון דער אידישער אַרבייט.

1) זיכערען די אידישע אַרבייט.

2) קאָנטראָלירען די עקספּלואַטאַציע פון דער ערד.

3) ניט דערלאָזען קיין ערד־שפּעקו־לאַציע.

4) זיכערען די אידישע אַרבייט.

5) קאָנטראָלירען די עקספּלואַטאַציע פון דער ערד.

6) ניט דערלאָזען קיין ערד־שפּעקו־לאַציע.

אַט די זעקס פונקטען זענען יעדען איד, פון וועלכער ריכטונג ער זאָל ניט זיין, סימפּאַטיש. ס'זענען־דעקס פונקטען וואָס ריידען צום האַרצען פון יעדען איד.

דר. צבי כהן

אַט די זעקס פונקטען פאָלגט די אָרגאַני־זאַציע פון נאַציאָנאַל פאַנד אויס אויפ־אַן אָפּן אַלע אידען דעם נאַציאָנאַל פאַנד, און אומעטום געפינען זיך זעהר גערן וואָלוכ־טערען וואָס אַרבייטען זעהר טיכטיג צו פאַרבעסערען זיינע אינקונפטען.

דער נאַציאָנאַל פאַנד איז אַבער אויך באַזונדערס באַליעבט דערפאַר וואָס ער שטעהט איבער אַלע גרופּירונגען און אַלע פּאַרטייען. ער מישט זיך ניט אין קיין שום פאָליטישע פראַגען, און אויך ניט אין די אָרגאַניזאַציע פראַגען פון ציוניזם. פאַר איהם איז פאַראַן נאָר איין ציעל: אויסצולייזען די ערד פון ארץ ישראל, אַלע אַנדערע זאַכען אינטערעסירען איהם ניט. דערפאַר איז דער נאַציאָנאַל פאַנד באַזונדערס אזוי הויך געשעצט ביי אַלע, ווייל דאָס איז א ציוניסטישער ווינקעל וואָס איז פריי פון אַלע ציוניסטישע פּאַרטיי פאָליטיק און פאַרשידענע ריי־סענישען וועגען די אָרגאַניזאַציע פאָרמען. דאָס איז א ווינקעל, וואו עס איז גלייך דער ציוניסט מיט דעם מזרחי, די הדסה מיט דעם פּועל ציון, דער צערי ציון'ס מיט'ן רעוויזיאָניסט, און אפילו פאַר'ן אינקומטיוצע. און ער וועט באַטאַראַכטען וואָס עס קאָן געטאָן ווערען צו העלפען די סיטואַציע.

מיט'ן טלית און תפילין אין האַנט געפונען א גרוי־זאַמען טויט

פון לעמבערג שרייבט מען:

א טראַגישער פאַל וואָס האָט פאַר־אורזאַכט א טיפען טרויער צווישען דער לעמבערגער אידישער באַפעלקערונג איז פאָרגעקומען דעם לעצטען פרייטאג. אויף א טראַגישען אופן איז אומגעקומען דער לעמבערגער אָנגעזעהענער בעל הבית, דער קהלה־ראַטמאַן ה' רחמיאל האַלפּערן.

האַלפּערן איז אויפגעשטאַנען נאָכ־פריה, צלייך ווי אַלע טאָג, גענומען טלית און תפילין אונטער דעם אָרעם און זיך נעלאָזט געהן דאַוונען. ניט פאַראויסגע־זעהן האָט דער טראַגיש אומגעקומענער, אז דער טויט וועט איהם אויפ'ן וועג באַ־געגענען און איהם אויעקנעמען אויף אַזאַ גרויזאַמען אופן.

ניט ווייט איז האַלפּערן געגאַנגען, ווען ער איז אַרויס פון הויז וואו ער האָט געוואוינט אויף קאַזשימיעשאַווסקי נאַס, און געוואָלט אריבערגעהן די נאַס, איז דערווייל אָנגעקומען א טראַוואַי און איהם אַרונטערגענומען אונטער די רעדער. האַל־פּערן איז שווער פאַרוואונדעט געוואָרען. די רעטונגס־סטאַציע האָט איהם אָפּגע־פיהרט אין אַלגעמיינעם שפּיטאָל, אָבער נאָך פאַר דער אָפּעראַציע האָט דער טראַ־גיש אומגעקומענער אויסגעהויבט זיין נשמה.

ירחמיאל האַלפּערן איז געווען א בעל־זעה חסיד. דער בעלזער רבי האָט איהם לעצטענס באַזוכט אין לעמבערג, און אויף ראש השנה איז ה' האַלפּערן געווען אין בעלז. ה' האַלפּערן איז אויך געווען א גבאי אין א לעמבערגער שוהל.

אַ וועט אינספּעקטירען איבערגעפאַקטע דזשיילס

ענטפערענדיג אויף קלאַגען וואָס זע־נען נאָכמאַכט געוואָרען אז דער בוראָוואיש אינדוסטריעל פאַרס, איז איבערגעפאַקט, האָט האָג. לעפּאָלד מעקאָולי, דער פּראָ־ווינציעלער סעקרעטאַר נעכטען דערקלערט אז ער וועט קירצלייך אינטערזוכען די טאָרגישען אופן אין מוסאָליני'ס איטאַליע.

די לינקע פּועלי־ציון האָבען פאַר־ענטליכט פאָלגענדען קאָמוניקאַט:

„אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן וואהל בלאָק פון „בונד" מיט די „פּועלי ציון" רעכ־טע, שרייבט מען כסדר וועגען דעם בלאָק מיט די פּועלי ציון, ניט דערמאָנענדיג גע־ניג מיט יועלבער ריכטונג פון דער פאַר־טיי דער בלאָק איז פאַקטיש געשלאָסען געוואָרען, כדי אזוי אַרום אַרייַנצוברענ־גען א צוזאַמישונג אין די וועהלער דרייַ זען".

דערביבער ווייזט דער וואהל קאָמי־טעט פון די לינקע פּועלי ציון אָן, אז זיי געהען צו די וואהלען אין אַן אַנדער שום פאַרבינדונג מיט דעם „בונד", די ליסטע פון פּועלי ציון לינקע טאַנ־דעם נומער 6.

* * *

אין די אַרעסטען דויערען ווייטער.

לויט א פאַראָרדנונג פון דער פאַר־קוראַטאָר אין טהאָרן, איז אַרעסטירט גע־וואָרען דער געוו. פּעפּעעסישער דעפּאָטאַט סטאַניסלאַוו בעהרינג.

בעהרינג ווערט באַשולדיגט אין פאַר־שפּרייטען אַנטי מלוכה'שע אויפרופען אין באַליידיגען די פערזאָן פון מאַרשאַל פעל־סודסקי.

לויט א באַפעהל פון אויספאָרשונגס־ריכטער איז קראַקא איז באַפרייט געוואָר־דען פון טורמע די קראַקאָווער פּעפּעעס־שע טוערין העלענע יאַנוש, א קאַנדידאַ־טין אויף דער פ.פ.ס.־ליסטע אין קראַקאָ.

גלייך נאָך איהר באַפרייאונג איז דער פרוי יאַנוש ווידער אַרעסטירט געוואָרען און איז אינגעזעצט אין טורמע. פרוי יאַ־נוש יועדט באַשולדיגט אין מלוכה פאַר־ראַטן.

פון ווילנא מעלדעט מען, אז דאָרט זענען ווידער דורכגעפירט געוואָרען א רייהע רעוויזיעס.

אין רעזולטאַט פון די רעוויזיעס, זענען אַרעסטירט געוואָרען עטליכע צעהנ־דליג פּערזאָן אַלס באַשולדיגטע אין פיה־

דער צופלאַ

אין ציוויי וואָכען ארום, דעם 16־טען נאָוועמבער, וועלען די בירגער פון פו... וועהלען א נייעם סיים. די וואהל קאַ... פאַנגע אין שוין אריינגעטרעטען אין... לעצטער פאַזע. עס זענען שוין אריינ... טראָגען געוואָרען סיי די אַלגעמיינע ק... דידאַטען ליסטעס פאַר'ן נאַנצען לאַנד... אזוי גערופענע מלוכה'ליסטעס, סיי... קאַנדידאַטען ליסטעס פאַר יעדען באַ... דערען וואהל קרייז. צוויי וואָכען א... פאַרבליבען פאַר דער אַגיטאַציע, און... אַגיטאַציע ווערט געפיהרט מיט דעם... לען ברען.

אויף דער אידישער נאַס איז ד... קאַמף באַזונדערס היים און שטורמיש.

די פינף אריינגעטראָגענע ליסטעס... ווייטס די שטאַרקסטע סימפּאַטיע און... קומט וואָס אמאָל מעהר אָנהענגער... קאַנדידאַטען ליסטע נומער 17 פון „בל... צו פאַרטיידיגען די רעכט פון אידיש... פאָלק" (ציוניסטישער בלאָק). די ערשט... קאַנדידאַטען פון דער ליסטע זענען... באַקאַנטע קעמפער פאַר די רעכט פון... אידען אין פּוילען: יצחק נרינבוים, פאַרבשטיין און אדוואָקאַט א. האַרטגלאַס.

לויט די באַרייכטען, וועלכע ד... צענטראַלער וואהל־קאָמיטעט פון ד... בלאָק באַקומט פון אַלע שטעדטער... שטעדטלאַך פון פּוילען, הערשט אומעט... צווישען דער אידישער באַפעלקערונג... באַציאָנסטערטע שטימונג פאַר דעם בלאָ... אין פיעל וואהל־קרייזען טרעטען צו... דעם בלאָק פאַרשידענע אַנדערע אידיש... אָרגאַניזאַציעס און גרופּירונגען, ווייל א... גיבען זיך אָפּ א קלאָרען דין וחשבון, ... די איינציגע אידישע ליסטע, וואָס ה... שאַנסען דורכצופיהרען דעפּוטאַטען, א... די ליסטע נומער 17 און אַלע אַנדערע אַ... דישע ליסטעס האָבען פון אויסקויפען פון... זיכטען אויף מאַנדאַטען.

צווישען די פאַרשטעהער פון צוויי... טישען בלאָק מיט די דייטשען פון לאַדזש... קריין איז געשלאָסען געוואָרען א... מאַך צו די קומענדיגע סיים וואהלען.

לויט דעם דאָזיגען אָפּמאַך וועלען... די ערשטע, דריטע, פינפטע א. אז... קאַנדידאַטען אין די קרייזען לאַד... שטאַרק, פּלאַצ, אַלייש און וואַרשאַוער... קרייז זיין אידען, די צווייטע, פיערטע... זעקסטע א. אז. וו. קאַנדידאַטען אין... דאָזיגע קרייזען וועלען זיין דייטשען.

פון דער צוויטער ליסטע אין דער... די באַזונדערע וואהל־קרייזען פאַרטיי... געוואָרען אויף פאָלגענדע אופן:

אין דער שטאָדט לעמבערג, אין סטאַניסלאַ־ווא־אוער וואהל־קרייז — געוו. דעפּוטאַ... דר. אַזמאַרין, אין טאַרנאָפּאָלער וואה... קרייז דר. בריסטינער, אין זאַטשעווער... וואהל־קרייז — דר. פעדערבוש, אי... וואהל־קרייז סטרי — דר. פ. האַטש... שטרייר.

* * *

עס האָבען די רעכטע „פּועלי ציון"... אין פּוילען געשלאָסען א בלאָק מיט דע... „בונד" צו די וואהלען. דאָס האָט ארויס... גערופען שאַרפע פּראָטעסטען אין ד... ציוניסטישע קרייזען.

דיי ליגקע פּועלי־ציון האָבען פאַר... עפענטליכט פאָלגענדען קאָמוניקאַט:

„אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן וואהל בלאָ... פון „בונד" מיט די „פּועלי ציון" רעכ־טע, שרייבט מען כסדר וועגען דעם בלא

דער צופלאַקערטער וואהל־קאַמף אין פּוילען

פון א קאָרעספּאָנדענט

אין ציוויי וואָכען אַרום, דעם 16־טען נאָוועמבער, וועלען די בירגער פון פּוילען וועהלען א נייעם סיים. די וואהל קאַמפּאַניע איז שוין אריינגעטרעטען אין דער לעצטער פאַזע. עס זענען שוין אריינגעטראָגען געוואָרען סיי די אַלגעמיינע קאַנדידאַטען ליסטעס פאַר'ן נאַציאָנאַל־ראַט, די אַזוי גערופענע מלוכה־ליסטעס, סיי די קאַנדידאַטען ליסטעס פאַר יעדען באַזונדערען וואהל־קרייז. צוויי וואָכען איז פאַרבליבען פאַר דער אַגיטאַציע, און די אַגיטאַציע ווערט געפיהרט מיט דעם פולען ברען.

אויף דער אידישער גאַס איז דער קאַמף באַזונדערס היים און שטורמיש. פון די פינף אריינגעטראָגענע ליסטעס זענען ווייניק די שטאַרקסטע סימפּאַטיע און באַקומט וואָס אמאָל מעהר אָנהענגער די קאַנדידאַטען ליסטע נומער 17 פון „בלאָק צו פאַרטיידיגען די רעכט פון אידישער פאָלק" (ציוניסטישער בלאָק). די ערשטע קאַנדידאַטען פון דער ליסטע זענען די באַקאַנטע עמעסער פאַר די רעכט פון די אידען אין פּוילען: יצחק גרינבוים, ה. פאַרבשטיין און אדוואָקאַט א. האַרטגלאַס.

ליוט די באַרייטסען, וועלכע דער צענט־אַלער וואהל־קאַמיטעט פון דעם בלאָק באַקומט פון אַלע שטעדט און שטעטערטלאַך פון פּוילען, הערשט אומעטום צווישען דער אידישער באַפעלקערונג א באַייסטערטע שטימונג פאַר דעם בלאָק. אין פיעל וואהל־קרייזען טרעטען צו צי דעם בלאָק פאַרשידענע אַנדערע אידישע אָרגאַניזאַציעס און גרופּירונגען, ווייל אַלע גיבען זיך אָפּ א קלאָרען דין וחשבון, אז די איינציגע אידישע ליסטע, וואָס האָט שאַנסען דורכצופיהרען דעפּוטאַטען, איז די ליסטע נומער 17 און אַלע אַנדערע אידישע ליסטעס האָבען ניט קיין שום אויסזיכטען אויף מאַנדאַטען.

צווישען די פאַרשטעהער פון ציוניסטישען בלאָק מיט די דייטשען פון אַדזער קרייז איז געשלאָסען געוואָרען אַן אָפּמאַך צו די קומענדיגע סיים וואהלען.

ליוט דעם דאָזיגען אָפּמאַך וועלען די ערשטע, דריטע, פינפטע א. אַז. וו. קאַנדידאַטען אין די קרייזען לאָדז, שטאַדט, פּלאָצק, קאַליש און וואַרשאַווער קרייז אין אידען, די צווייטע, פיערטע, זעקסטע א. אַז. וו. קאַנדידאַטען אין די דאָזיגע קרייזען וועלען זיין דייטשען.

אין אַגיטאַציאָן זענען די קאַנדידאַטען פון דער ציוניסטישער וואהל־ליסטע אין די באַזונדערע וואהל־קרייזען פאַרטיילט געוואָרען אויף פאָלגענדען אופן:

אין דער שטאַדט לעמבערג, קאַנדידירט דר. זאַמערשטיין, אין סטאַניסלאַוואָער וואהל־קרייז — נעוו. דעפּוטאַט דר. ראָזמאַרין, אין טאַרנאָפּאָלער וואהל־קרייז דר. בריסמענער, אין זלאַטשעווער וואהל־קרייז — דר. פעדערבוש, אין וואהל־קרייז סטרי — דר. פ. ראָטענשטייער.

* * *

עס האָבען די רעכטע „פּועלי ציון" אין פּוילען געשלאָסען א בלאָק מיט דער „בונד" צו די וואהלען. דאָס האָט אויס גערופען שפּראַך פּראָטעסטען אין דער ציוניסטישער קרייזען.

די לינקע פּועלי־ציון האָבען פאַרעפענטליכט פאָלגענדען קאָמוניקאַט:

„אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן וואהל בלאָק פון „בונד" מיט די „פּועלי ציון" דעם טע, שרייבט מען כסדר וועגען דעם בלאָק מיט די פּועלי ציון, ניט דערמאָנענדיג גאַנץ מיט וועלכער ריכטונג פון דער פאַר טיי דער בלאָק איז פאַקטיש געשלאָסען געוואָרען, כדי אזוי אויסצוגיבער געען א צומישונג אין די וועהלער קרייזען".

אין דער וויזיט דער וואהל קאָמיטעט פון די לינקע פּועלי ציון אין, אז זיי געהען צו די וואהלען זעלבסטשטענדיג אָהן שום פאַרבינדונג מיט דעם „בונד" די ליסטע פון פּועלי ציון לינקע טראָנט דעם נומער 6.

* * *

און די אַרעסטען דויערען ווייטער.

ליוט א פאַראָרדנונג פון דער פּראָקוראָטור אין טהאָרן, איז אַרעסטירט געוואָרען דער געוו. פּעפּעעסישער דעפּוטאַטסטאַניסלאַוו נעהרינג.

נעהרינג ווערט באַשולדיגט אין פאַרשפּרייטען אַנטי מלוכה'שע אויפרופען אויבאַליידיגען די פּערזאָן פון מאַרשאַל פּעלסודסקי.

ליוט א באַפעהל פון אויספאַרשונגס־ריכטער אין קראַקאָ איז באַפרייט געוואָרען פון טורמע די קראַקאָווער פּעפּעעסישע טוערין העלענא יאַנוש, א קאַנדידאַטין אויף דער פּ.פּ.ס.־ליסטע אין קראַקאָ.

נלייך נאָך איהר באַפרייונג איז פרוי יאַנוש ווידער אַרעסטירט געוואָרען און איז איינגעזעצט אין טורמע. פרוי יאַנוש ווערט באַשולדיגט אין מלוכה פאַרראָט.

פון ווילנא מעלדעט מען, אז דאָרט זענען ווידער דורכגעפיהרט געוואָרען א רייהע רעוויזיעס.

אין רעזולטאַט פון די רעוויזיעס, זענען אַרעסטירט געוואָרען עטליכע צעהן דעלעגירטע פון פּערזאָן אלס באַשולדיגטע אין פיהרונג פון אַנטי מלוכה'שע טעטיגקייט.

* * *

דער אויספאַרשונגס־ריכטער וואָס פיהרט די אויספאַרשונג וועגען דעם פאַלן פון אַטענטאַט אויף מאַרשאַל פּעלסודסקי, האָט שוין פאַרענדיגט דעם ערשטען פאַרהער פון די אַרעסטירטע 17 פּערזאָן.

צוליעב מאַנגעל פון גענוגענדע באַווייזען, אז זיי זענען שולדיג אין האָבען אַנטיילגענומען אין דער פאַרשוועהרונג, האָט די מאַכט שוין אָנגעהויבען שטופּענווייזען צו באַפרייען די אַרעסטירטע.

די ערשטע זענען באַפרייט געוואָרען די גרינדער פון פּ.פּ.ס. די באַוואוסטע רעוואָלוציאָנערען פּיעטקיעוויטש און מיכאַלאַק און די פרוי גאַרנגאַל, וואָס ביי איהר אין וואוינונג זאָל זיך דער הויפּט שולדיגער יאַנאָדזינסקי האָבען געראַטען ווען מיט זיינע שותפים.

סך הכל זיצען אין אַרעסט בלויז 5 פּערזאָן, וואָס ווערען באַשולדיגט אין דעם אַטענטאַט־פּלאַן אויף מאַרשאַל פּילסודסקי.

ווי עס איז פאַראויסגעזעהן וועלען זיי אָנגעקלאָגט ווערען אין נעריכט פאַר פאַרשטענדיגען זיך וועגען שאַפען א קאָמפּס אָרגאַניזאַציע צו אַטענטאַטס־אַרויסטרעטונגען.

* * *

א שרעקליכע מאָרד געשיכטע, וואָס האָט אויף א פּאָליטישען הינטערגרונד, איז פאָרגעקומען אין טשענסטאָכאָוו.

אין קאַבינעט פון אינספּעקטאָר פון דער טשענסטאָכאָווער קראַנקען קאַסע, פּרימאַנטשיק, איז פאָרגעקומען א קאַנפליקט רעניו, אין וועלכער עס האָבען זיך אויסגעשלאָגען מיט מעסער אַן אַנגעשטעלטער פון דער קראַנקער קאַסע ראַיאָנסקי, אין דער הויפּט דאָקטאָר ביי לוכאָווסקי.

פּלוצלינג האָט זיך אין קאַבינעט אריינגעריסען דער געוועזענער באַאַמטער וואַצלאַוו קאַסטעוויטש, און ניט דערעכט ריג קיין וואָרט אָנגעהויבען שיסען צו די אַנוועזענדע. פון די שאָסען זענען דער אינספּעקטאָר פּרימאַנטשיק און דער קאַסיער ראַיאָנסקי געפאַלען טויט אין'ם אָרט. דאָקטאָר בילוכאָווסקי איז שווער פאַרוואונדעט געוואָרען.

אויפ'ן אָפּקלאַנג פון די שאָסען איז אין קאַבינעט אריינגעלאָפען אַן אַנדער פּאָליטישער טוער, א געוועזענער מאַלאַדע, וועלכער איז גראָד געזעסען אין וואַרטע זאַל. קאַסטעוויטש האָט איהם מיט אַיין שאָס אויסגעקלאָגט א טויטען. דאַן האָט נאָך קאַסטעוויטש באַוויזען אויס־וויסען אין באַאַמטען פון דער קראַנקען קאַסע זאַוואַדזקי, וועלכער איז געפאַלען א שווער פאַרוואונדעטער אין האָט דאַן אויסגעשאָסען אין זיך אַליין, פּאָלעניג טויט.

די דריי ערמאָרדעטע זענען געווען די ערשטע אַנטידאַטען צום סיים פון יאָר רעגירונגס ליסטע אין טשענסטאָכאָוו אין אַ געוואַלדיגן איינדרוק.

ווי מען ניט איבער האָט דער מערדער א לענגערע צייט געאַרבייט אין דער טשענסטאָכאָווער קראַנקען קאַסע, און זיין מיט א פאָר טעג צוריק ענטזאַגט געוואָרען פון זיין פּאָסטען. אזוי אָבער ווי יעדער מערדער איז געווען קאָמענדאַנט פון ע.פּ.ס.'ישער (פּאָמפּס אַרבייטער) אין טשענסטאָכאָוו, איז אויך ניט אויסגעשלאָסען, אז דער מאָרד זאָל גראַנגען א פּאָליטישען באַראַקטער.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערמאָרדונג פון די ליסטע פון פּ.פּ.ס. ווערט געזאָגט, אַז אַלע אַנדערע אַנטידאַטען אין דער ריכטונג פון דער פּ.פּ.ס. זענען אַרעסטירט געוואָרען דער פּרעזעס פון ע.פּ.ס. אין טשענסטאָכאָוו, כאַינאַצקי, און דער גע־וועזענער פּעפּעעסישער דעפּוטאַט אַוגוסט מערטשאַק.

* * *

עס טומעלט זיך אויך איצט זעהר פיעל אין פּוילען מיט דעם צי וועלען די אַרעסטירטע דעפּוטאַטען ווידער קאַנדידירען צום סיים.

דאָס פּרעזידיום פון מיניסטאַראַט האָט פאַרעפענטליכט פאָלגענדען זאַמוניקאַט:

„דיי אַרעסטירטע געוועזענע דעפּוטאַטען, וועלכע געפינען זיך אין בריסקער פעסטונג, האָבען באַקומען די מעגליכקייט אַרויסצוזאָגען זיך צי זיי וועלען קאַנדידירען אויף די מלוכה־ליסטעס צום סיים.

דער געוו. דעפּוטאַט וויטאָס האָט ערקלערט, אַז ער וויל ניט קאַנדידירען פון דער ליסטע נומער 7 (די ליסטע פון אָפּאָזיציע בלאָק).

אבער די צייטונגען פון דער אָפּאָזיציע מעלדען, אַז דער צענטראַלינקער בלאָק באַאַיצט א דעקלאַראַציע פון וויטאָס'ן, וועלכע איז אונטערגעשריבען געוואָרען נאָך פאַר זיין אַרעסט, אין וועלכער ער דריקט יא אויס זיין הסכמה צו קאַנדידירען. קיינער האָט זיך מצד דעם בלאָק ניט געוועגדעט צו דער אויספאַרשונגס־מאַכט וועגען געבען וויטאָס'ן א נייע דעקלאַראַציע צום סיים.

אין דעזולטאַט פון די רעוויזיעס, זענען אַרעסטירט געוואָרען עטליכע צעהן דעלעגירטע פון פּערזאָן אלס באַשולדיגטע אין פיהרונג דירט.

דעם גענגסטער'ס געליבטע

א ראָמאַן פון קאַנאַדער לעבען

בעאַרבייט פאַר „זשורנאַל" פון יב"ם

(ערשטער קאַפּיטעל)

די זון אונטערגאַנג איז געוועזען די שעהנסטע וואָס איז ווען געוועזען געוואָרען. דער הימעל איז פאַרגאָסען געוואָרען מיט רויזקייט, ווי א פלאַם וואָלט אים ארומגעכאַפּט. עס איז געוועזען אַן אויסגוס פון א פייער, און אין די רייכע הייזער האָבען זיך געגרייט צום גרויסאַרטיגען באַל.

דאָס איז געוועזען דער ערשטער באַל פון סעזאָן פון דעם גרויסען געשעפטסמאַן מאָריסאָן, פאַרצישטעלען זיין זעכצעהנ־יעריגע טאָכטער פאַר דער אַריסטאָקראַטיע, און איר אריינברענגען אין דער הויכער געזעלשאַפט.

צוזאַמען מיט דער זון אונטערגאַנג, זענען אויך פאַרעדיגט געוואָרען אַלע פאַרבאַרייטונגען צום באַל, און די דיענער־שאַפט איז געוועזען גרייט צו באַדינען די געסט, און די אייגענטיכער זיי אונטערצו־האַלטען.

געקומען איז מען מיט דעם גרעסטן טעם פאַראַד. די געסט, פאַבריקאַנטען, ריכטער, הויכע רעגירונגס באַאַמטע, שטאַדט פאַרשעהער, און "פול דרעס סוסט" דאַמען, אין פרעכטיג גאַלאַנציג קלייידער, פון זייד, אַטלאַס, און צירונג פון בריליאַנטען און דימאַנטען, האָבען אָפּגע־שפּיגעלט אין די הינדערטער ערפעטרישע האַלרטע לאַמפּען, וועלכע זענען צוגע־פאַסט געוואָרען לויט די פאַרשידענע ציטערען.

יעדער האָט פאַרבראַכט אויף זיין שטייגער. די אינגערע אין טאַנץ זאָל, די עלטערע ביים בופעט, און טייל מיט רבילות.

די עטליכע שטונדען זענען אַוועק אין לוקסוס און פאַרווייגונג. יעדער האָט געגומען מיט לעבען וויפיעל ער אַדער זי האָבען געקענט, און אזוי ארום פאַרגעסען די גאַנצע אַרומיגע וועלט.

ביז דער זייגער האָט געשלאָגען צוויי, און די אַנוועזענדע, מיערע, אויס־געבאַטערטע האָבען געגומען געהן אהיים.

מיסטס ליכטענשטיין איז געשטאַנען אין גרויסען פאָדער זאָל פון דעם גרויס־אַרטיגען פאַלאַץ נעבען שפּיגעל, וועלכער האָט פאַרנומען א גאַנצע וואַנט, און איר שעהן קעפּעל האָט זיך פאַרלאָרען אין דעם ברייטען שאָל פון טייערע פאַרזיצער שפּי־צען אויסאַרבייטונג, וועלכע זענען געוועזען זען א זעלטענהייט אין קאַנאַדע.

עס האָט זיך דערנעהענטערט צו איר דער פאַרסאָפּעטער דיענער, וועלכער האָט געוויזט איר אויטאָמאָביל.

דער אויטאָמאָביל פון דער מאַדאַם איז נאָך ניט. האָט ער געוואַרט.

אין זעלבען מאָמענט האָט זיך ארומ־געקוקט, און זיך געוואונדערט איבער דעם זעלטען שעהנעם אויסזעהן פון מאַשין אינוועניע.

"ווייסט איר", האָט פּרוי ליכטענ־שטיין אָנגעהויבען דעם געשפּרעך, "אז "אזא פרוי ווי איך, מיט אזא נאָמען אין דער געזעלשאַפט, און אזא עלטער איז עס א געפאַהר צו פאָרען מיט דעם גרעסטען "דאַן־זשואַן" פון שטאַדט, אין א מאַשין וואָס זעהט אויס ווי א נעסט פאַר פרויען פון לייכטען כאַראַקטער."

פרענק האָט ערנסט א קוק געטאָן אין אירע אויגען, און בייזאַלאַך געענט־פערט:

"פרויען פון א לייכטען כאַראַקטער, לאָזען ניט איבער קיין טיפעפען צייכען ניט אויף די קישעלאַך פון מיין מאַשין, און ניט אין מיין הארץ. ווען איר ווערט ארויס־נעהן פון מאַשין וועלען מיר זיך איבער־צייגען צו אין מיין מאַשין איז געבליבען עפּעס א שפּור פון אייך."

פון מיט א באַזונדער העפליכען אין אייר דערען טאָן, "אויב איר ווילט מיר באַ־שענקען מיט אביסעל ציטרוי, וועל איך אויסערגעוועהנליך גלייכליך זיין, ווען איהר אויסדרוק אויף זיין פּנים, אויף וועלכען עס איז געוועזען אויסגענומען א בייזע אראַנגע. א טיפער קנייטש האָט אדורכ־געשניטען דעם שטערען ווי א צייכען פון א וואונד.

ער האָט צוגעשעמייכעלט. פון צייט צו צייט איז זיין בליק געפאַלען אויף דעם קאָפּ פון מאַדאַם ליכטענשטיין, וועלכע איז געוועזען פאַרזונקען אין איר בריטען גראַפּאַטענעם שאָל. אָבער זיינע בליקען זיינען געוועזען גיכע, שאַרפע, און האָבען זיך ניט לענגער אָפּגעשטעלט אויף איהר ווי א פעקונדע.

אין א געוויסען מאָמענט האָט מאַ־דאַם ליכטענשטיין געפרעגט א וויץ טאָן מיט א זיידען טיכעל דאָס פענסטער וואָס איז געוועזען פאַרגעפּלעט פון די טראַפּען רעגען וועלכע האָבען געקלאַפּט אויף די שויבען. זי האָט זיך נעהענטער צוגעבויי־גען, זי האָט אָבער גאָר ניט געוועזען, ווייל די פענסטער זיינען פון אויסערגעוועגיגע אויגען פאַרהאַנגען מיט פאַרהענגלעך פון געלען זייד.

"וואו זיינען מיר?" האָט זי גע־פרעגט.

"מיר זיינען נאָהענט פון מיין היים", האָט ער געענטפערט מיט א שמייכעל, "אין פינף מינוט ארום וועלען מיר זיין אויפ'ן פּאַראַד".

"איהר שפּאַסט, עס איז ניט אמת", האָט פרוי ליכטענשטיין פּרובירט שמייכ־לען.

"ניין, איך פאַרזיכער אייך, אז איך שפּאַס ניט, מיין שאָופער האָט אפילו ניט אין זינען געהאַט צו פאָרען צו אייער היים, וואו איר וואוינט."

אַן איידער זי האָט צייט געהאַט א טראַכט צו טאָן וועגען זיינע ווערטער, האָט פרענקי זיך אַרויסגעבויגען צו איר, און זי צערטליך ארומגעאַרעמט.

היינטיגע פאַרזעצונג

"ענדליך, — ענדליך וועל איך דיר הענען זאָגען אז איך ליעב דיך, אין זאָ־גען אין אַזא סאַרב, ווי איך וועל וועלען."

"עס איז ניט אמת, איר מאַכט חוזק פון מיר, עס פאַרשאַפט אייך פאַר־גענגיגען צו טרייבען שפּאַס מיט מיין פּערזאָן."

אַן ענדערענדיג באַלד דעם טאָן איז זי ווידער געוואָרען די וועלטליכע דאַמע. אָבער זעהענדיג אז ער איז צו דרייסט, האָט זי אויסגערופען:

"זייט אזוי גוט און עפענט א פענס־טער פון מאַשין. עס איז מיר צו היים. איך שטיק זיך איינפאַך."

פרענקי האָט אויסגעבראַכען אין א געלעכטער.

מאַדאַם ליכטענשטיין, איהר זענט אין מיינע הענט, איר זענט פאַרפירט גע־וואָרען. איר קענט עס מיר גלייבען. איר געהערט צו מיר. איבעריגענס פאַרדיין איך עס אז איך זאָל אייך באַזיצען."

אַן ארומטערבוינדענדיג זיך אזוי נאָר הענט צו איר, אז ער האָט מיט זיינע ליפּען געפּרעגט באַריהרען אירע. האָט ער אויסגערופען:

"אויב עס איז דאָ א גאָט, וואָס קען זיין אין עדות. ערקלעהר איך אייך אז איך האָב דיך ליעב."

ער האָט געשטאַמעלט, ניט וויסענ־דיג וואָס איך זאָג. איך בין אין אַ פאַרלאָרענע וועלט. איך האָב אַ מאַדאַם ליכטענשטיין, אַ מאַדאַם ליכטענשטיין, אַ מאַדאַם ליכטענשטיין."

ער האָט ניט פאַרשטאַנען זיינע ווער־טער. ניט זיין קול, ניט דער אינהאַלט פון זיינע רייד, זענען איר געוועזען אויפפאַ־לענד, עס האָט זי בלויז געוואונדערט דער אויסדרוק אויף זיין פּנים, אויף וועלכען עס איז געוועזען אויסגענומען א בייזע אראַנגע. א טיפער קנייטש האָט אדורכ־געשניטען דעם שטערען ווי א צייכען פון א וואונד.

ער האָט צוגעשעמייכעלט. פון צייט צו צייט איז זיין בליק געפאַלען אויף דעם קאָפּ פון מאַדאַם ליכטענשטיין, וועלכע איז געוועזען פאַרזונקען אין איר בריטען גראַפּאַטענעם שאָל. אָבער זיינע בליקען זיינען געוועזען גיכע, שאַרפע, און האָבען זיך ניט לענגער אָפּגעשטעלט אויף איהר ווי א פעקונדע.

אין א געוויסען מאָמענט האָט מאַ־דאַם ליכטענשטיין געפרעגט א וויץ טאָן מיט א זיידען טיכעל דאָס פענסטער וואָס איז געוועזען פאַרגעפּלעט פון די טראַפּען רעגען וועלכע האָבען געקלאַפּט אויף די שויבען. זי האָט זיך נעהענטער צוגעבויי־גען, זי האָט אָבער גאָר ניט געוועזען, ווייל די פענסטער זיינען פון אויסערגעוועגיגע גע־וואָרען פאַרהאַנגען מיט פאַרהענגלעך פון געלען זייד.

"וואו זיינען מיר?" האָט זי גע־פרעגט.

"מיר זיינען נאָהענט פון מיין היים", האָט ער געענטפערט מיט א שמייכעל, "אין פינף מינוט ארום וועלען מיר זיין אויפ'ן פּאַראַד".

"איהר שפּאַסט, עס איז ניט אמת", האָט פרוי ליכטענשטיין פּרובירט שמייכ־לען.

"ניין, איך פאַרזיכער אייך, אז איך שפּאַס ניט, מיין שאָופער האָט אפילו ניט אין זינען געהאַט צו פאָרען צו אייער היים, וואו איר וואוינט

לאיער א. ה. בראון

באריסטער, סאָליסיטער, נאטערי פאבליק
394 בעי סטריט
טעלעפאן עדלייד 2544. רעזידענס הילקרעסט 6146.
נעלט געליען אויף מארגערזשעס אויף 6 פראצענט.

טעלעפאן עדלייד 9768. הויז טעל. טרינעט 3195 w

לאיער דזשאזעף מ. גארדאן

באריסטער, סאָליסיטאר, נאטערי פאבליק.
האט געמופט זיין אפיס אין:
300A דאמיניאן בילדינג
465 בעי סטריט, בעי און אלבערט סטריט

לאיערס דזש. דזש. גלעס און אי. פי. דיסלער

— פון —
גלעס, דיסלער און קא.
רום 501 דאמיניאן בילדינג, 465 בעי סט.
אפיס טעלעפאן עלגין 5512.
אלגעמיינע, ציווילע און קרימינעלע לאו - פראקטיק.
נעלט געליען און איגזעקיוטירט אויף מארטגעדזשעס.

אפיס: 45 ריטשמאנד סט. וועסט
אפיס טעלעפאן: וויווערלי 2211
705 סענטראל בילדינג הויז טעלעפאן טרינעטי 7461.

לאיער ב. ווינבערג בא.

באריסטער, סאָליסיטאר, נאטערי פאבליק
געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס.
מארגיידזשעס געקויפט.

לאיער ב. טעפער

באריסטער און סאָליסיטאר
429 קאלעדזש סטר. טרינעטי 1118
(איבער דער ראיעל בענק) רעזידענס: עדלייד 0266.

לאיער מאריס ש. מילסטאן

באריסטער, סאליסיטאר און נאטערי פאבליק.
סטענדערד טעאטער בילדינג
287 ספעדיינע עוו. טעל. טרינעטי 3360
אבען אוועגטען. דאון־טאון אפיס, 394 בעי סט. טעלעפאן עלגין 6002.
רעזידענץ טעלעפאן טרינעטי w 4029.

הערמאן מאסקאוויטש און הערי ר. מאסקאוויטש
באריסטערס, סאָליסיטערס א. ז. וו.
וועלכע פראקטיצירען אונטער'ן נאמען
מאסקא און מאסקא
האבען זייער אפיס אין
901 קאנקורס בילדינג 100 עדלייד וועסט
וויווערלי 7794. רעזידענץ טרינעטי 2349.
ערשטע און צווייטע מארטגעדזשעס צו מעסיגע פרייזיי

לאיער נוזמאן

אפיס: 4 ריטשמאנד סטריט איסט ELGIN 1305
רעזידענס 874 עוועניו ראָד. טעלעפאן היילאנד 6840.

לאיער סעמועל ד. עלענבערג

באריסטער, סאָליסיטאר און נאטערי פאבליק
301 סענטראל בילדינג
45 ריטשמאנד סט. וועסט
אפיס טעלעפאן: עלגין 0627.
הויז טעלעפאן: לאמבארד 6138.

לאיער ל. דזש. צוקער

אנאנסירט, אז ער האט געעפענט אן אפיס אין:
באנק אף נאווא סקאשיא בילדינג
514 דאנדעס סט. וועסט (קאר. ספעדיינע עוו.)
רעזידענץ: 214 בעווערלי סט. טעל. טרינעטי 0249.
אפיס טעלעפאן: טרינעטי 7651.

סייפט דאקטוירים און דראגיסטען בילס
ביים באנוצען זיך מיט דעם ניי איבערגעפיקסטען מאדערנעם
סענטער עוועניו ריימאנס רוסישע באד
וועלכעס איז איצט דאס בעסטע שווייצבאד אין שטאדט
אפען פאר מענער פרייטאג, שבת נאכט, זונטאג און דינסטאג אוועגט.
פאר פרויען: פרייטאג און זונטאג אוועגטען און מאנטאג נאכמיטאג
36 סענטער עוו. טעלעפאן עדלייד 3646.

האדסאן סיעל קאוטס

געמאכט צו ארדער
150 דאלאר און העכער
אלע סארטען פון פאר קאוטס ריפיירד, רעמאדעלירט צו מעסיגע פרייזען.
קענעדיען פאר קאמפאני
260 ספעדיינע עוו. טעל. טרינעטי 2089
אונזער ארבייט איז גאראנטירט

דער באוואוסטער
Dr. L. WINKLER
אויגען ספעציאליסט
איז יעצט פארבונדען מיט דער פירמע
DURBIN JEWELRY CO. LTD.
270 YONGE STREET
כפעציעלע אפערט לכבוד דעם אפענינג סייל.
אויגען גלעזער צום לעזען און צו ארבייטען, מיט די שענסטע פרעמס.
קאמפליט — ווינציגער ווי העלפט פרייז.
מיר פיקסען אייערע צובראכענע גלעזער זייער ביליג.
אויגען עקזאמינירט פריי
פארנעסט נים אייערע אויגען וועלען ווערען באהאנדעלט מיט דער גרעסטער פארזיכטיגקייט ביי
דר. ווינקלער, 270 יאנג סט. עדלייד 6226

„זשורנאל פרעס לימיטעד"

ווען איהר באשטעלט אייערע
פרינטינג
ביי אונז, זייט איהר זיכער מיט די בעסטע ארבייט!
טעלעפאנירט טרינעטי
6830 — 6831
און אונזער א פארטרעטער וועט אייך קומען זעהן.
„זשורנאל" פרעס לימיטעד
542 דאנדעס וועסט

נארמאן בארינסקי

באריסטער, סאָליסיטאר און נאטערי פאבליק
אנאנסירט אז ער וועט פראקטיצירען זיין פראפעסיע מיט דער לאא־פירמע
פון קוירלי, קיען און האוארד, אונטער'ן נאמען פון
נארמאן בארינסקי, אין רום 605
טראסט און גאראנטי בילדינג, 302 בעי סטריט
טעלעפאן עלגין 3153 און 3154.

הענרי ס. ראזענבערג

און קאמפאני
באריסטערס, סאָליסיטאָרס א. ז. וו.
703—702 פעדעראל בילדינג. 85 ריטשמאנד סטריט
טעלעפאנס: עדלייד 1387 — 1386. אוועגטען: היילענד 9415.
און אז איצט זענען פארבונדען מיט אים
האריס ג. בריסטאן און לעאנארד ס. סמיט

מארטגיידזשעס אויף 6 פראצענט
דייוו שער
מארטגיידזשעס געקויפט און געליהען
מיר גיבען עצות פריי.
301 סענטראל בילדינג טעלעפאן
45 ריטשמאנד סט. וועסט עלגין 7600.

STANDARD THEATRE
טרינעטי 4310.
א. עקסלער, מענעדזשער.
עלעקס קאהן, קאמפאני מענעדזשער
פון דער אידישער אקטיארען יוניאן.
אונזערע נייע פרייזען:
50, 75, און $1.00 ניט העכער
50, 75 שבת מאטינע
דינסטאג און מיטוואך אוו.
נאוועמבער 4־טען און 5־טען
אויף דעם אלגעמיינעם פארלאנג,
פאזיטיוו די לעצטע צוויי מאל פון בערנארד עלווינג'ס און יאזעף טאנצמאן'ס גרויסער אפערעטא־קוקסעס
א נאכט אין טשיינאטאון
פרייטאג אוועגט, שבת מאט.
און אוועגט נאוו. 7 און 8
אידישע אקטיארען יוניאן פרעזענטירט

בערנארד עלווינג
ראוו
וואלערשטיין
עני זימאן
יאזעף טאנצמאן
צוזאמען מיט פעליקס פאגעלנעסט, ווערא זאסלאווסקאיא, איזידאר עלנארד, מידעל עפשטיין, סאול דזשאזעפסאן, אלעקס קאהן, אסקאר אסטראף און מאקס העניג, ווי אויך סטעלא גאלד
אין בערנארד עלווינג'ס קוקסעס די וועלט באריטטע מייסטערווערק
„דייזראעלי"
(דער אידישער שטאאטסמאן)
פון איזידאר זאלאטארעווסקי
רעזשיסירט בערנארד עלווינג.
לירזיק און מוזיק פון יאזעף טאנצמאן. אויסגעשטאטעט פון איזידאר עלנארד.

לעסאנס
אין ענגליש
א סטודענטין פון אוניווערזיטעט גיט לעקציעס אין ענגליש — פאר אנפאנגער ווי פאר אדוואנסד שילער — מעסיגע פרייזען —
טעלעפאנירט:
דזשאנקשאן 2018
שולמית דיינווין

רעוו. ש. ז. גרינגארטען

אנערקענט אין אלע האפיטעלער
אלס מוהל
פון ערשטען גראד אויך אין אינטעליגענטער
מסדר קדושין
רופט מיר אויף אייערע שמחות. איך וועל אייך דיענען צו דער בעסטער צופרידענהייט.
פאר ארימע אומזיסט
מיין אדרעס:
395 מארקהאם סטריט
טעלעפאן טרינעטי F 3406.

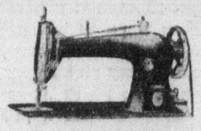

די גארדנער סואינג מאשין קא.
קויפען און פארקויפען אלע סארטען ניי־מאשינען, מאטארס און בעלטינג.
מיר קויפען אויך און פארקויפען קאמפליט מאשינען פאר גאנצע שעפער — עקספערט מעכאניקער זענען שטענדיג צו אייער דיענסט.
173 ספאדיינע עוו
טעלעפאן עדלייד 0360.

לעידט איהר פון עקזימא, רינגווארם, סאריאזיס, אנדערע שלעכטע הויט־קראנקהייטן, איהר האט אלעס געטאן, און עס האט ניט געהאלפען, דאן נוצט
קאנגא סעוו
דער נייער מעדיציניישער זאלב, וואס טוט אויף וואונדער. מאכט די לייב קלאר, צארט און ריין ווי ניי־געבארען.
פרייז 1 דאלאר
לידעט איהר פון רהומאטיזם, נייר־אלגיה, לאמבעגא, שטייפע גליע־דער געשווילאכץ, אדער א שלעכטען קאלה, דאן רייבט זיך איין מיט
קאנגא לינימענט
טרייעל באטעל בלויז 25ס.
דיעזע ביידע וואונדערבארע קאנגא־מעדיצינען צו באקומען:
ביי סינגער ברידער (דראגיסטען)
26 קווין איסט. עלגין 7512
SINGER BROS., DRUGGISTS
26 Queen St. E. Elgin 7512
מיר דעליווערען און שיקען אויך ביי מעיל. פאסטיידזש פריי.

פאטראניזיט די איינציגע אידי־שע ווינדאו קלינינג קאמפאני

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז פעקטארי אפיס און סטאר קלייننג בעסטע ארבייט צו די בילינסטע פרייזען. מיר מאכ־כען קאנטראקטען מאנאטליך, און יעהרליך. 422 בעי סטריט. טעלע־פאן עדלייד 3087 נאך 7 אוועגטען טרינעטי 6520 M
NEW YORK WINDOW CLEANING CO
422 BAY ST

חזן ב. וולאדאווסקי

חיניעניש - נעשולטער פוירדזשען
מוהל
— אויך —
מאדערנער מסדר קדושין
פוירוויסעס אין ענגליש
עלטערען פון קינדער זאלען דאס נעהטען אין אנבעטראכט, ווייל דאס איז דער בענעפיט פון זייערע קינדער.
קאנטרי לייט קענען מיך אויך רופען צו זייערע שמחות. איך וועל פיינעם ניט אנטזאגען צו קומען.
וואוינענט 62 בראנזוויק עוועניו.
טעלעפאן קינגסדייל 8832.
פריסע אומזיסט.

קאפלאן קאסטאמס בראקערס
חזן קאפלאן איז א גאווערנמענט אטי־רייזד קאסטאמס בראוקער. ווען איר דארפט וואס ארויסנעהמען פון קאס־טאם הויז אדער איר דארפט שיקען וואס נאך די ענייטער סטייטס און יוראפ, דאן ווענדעט זיך צו כ. קאפלאן אין זוהן. אויך דזשענעראל איידזשענטס פאר אלע סארטען אינ־שורענס פון דו בעסטע קאמפאניעס.
צופרידענהייט גארענטירט.
Kaplan Custom Brokers
General Insurance Agents
55 Yonge St. Elgin 8155-6-7
Res. 47 Rose Park Road
Hyland 1960

LOEWS
היינס און די גאנצע וואך
צום ערשטען מאל אין טאראנטא
עדי קאנטאר
— אין —
„וווהופי"
בארגיין — מעטיני פרייזען

SHEA'S HIPPODROME
בעי ספריט (סיטי האל סקווער)
מאטינע 30 און 50 סענט.
אוועגטען 60 און 75 סענט.
די גאנצע היינמיגע וואך.
הערי פאקס
דער באריהמטער מוזיקעל קאמעדי סטאר אין „סווט פערסאן"
אופ'ן לייוועגס: בורדט לייטעל
— אין —
„לאסט אף דהי לאון וואלף"

רעוו. פ. דאלגאף
דער באריהמטער
מוהל
ספעציאליסט
אנערקענט אין אלע האספיטעלער פון אלע דאקטוירים
413 Dovercourt Road
TELEPHONES:
Lom. 1220 Tr. 7830j El. 3086

צו אמווירז

באנקעטען, יאר־פעסטען און יובי־לעאומס אונטער־האלטונגען. אונזער אידישער פאלקס־דיכטער, מוזיק קאמפאזיטאר און זינגער
שלמה שמולעוויטש
נעפינט זיך איצט אין שטאדט צוליעב זיין קאנצערט, וואס ער מיט זיין מא־לאנטירטע טאכטער דאראטי, ערשט־קלאסיגע ארטיסטען, וועלען געבען דעם 28־טען דעצעמבער זונטאג פונקט 8. אין בראנזוויק תלמיד תורה.
מאכט דער דיכטער באקאנט צו יעדער ארגאניזאציע, וואס מאכט אן אונטערהאלטונג, ווי א יובילעאום, באנקעט, אדער א לימעראדישען אוועגט קען אים איינלאדען פאר א מעסיגען פריי.
ווער עס האט קינדער וואס צייגען ארויס טאלאנט אין זינגען, קען דיכ־טער שמולעוויטש אין זיי אנטוויקלען דעם טאלאנט, און אויסלערנען זיי צו זינגען אידישע נאציאנאלע און פאלקס־לידער, פאר א מעסיגען פריי.
וועגען קאנצערט בילעטען און אנ־דערע אויסקינפטע זיך ווענדען צו:
SOLOMON SMALL
25 Grange Ave., Toronto
Trinity 9357F

„פיען" פוירניסעס
יעדער איינער ווייסט אז די „פיען" פוירניסעס זענען די בעסטע, און זיי דויערען פאר צוואנציג יאר צייט, און זענען גארענטירט צו באהייצען דאס הויז, וואו מען שטעלט זיי אריין.
מיר שטעלען זיי אריין פאר אייך פאר קיין אדער מאנאטליכע אויסצאה־לונגען. מיר פאררעכטען אויך אלע סארטען פוירניסעס. טעלעפאנירט דעם אידישען פארטרעטער.
מר. גאלדבערג
טרינעטי J 4487
אדער קינגסדייל 8284.

אונטערזוכט אייערע אויגען, און קריגט די ריכטיגע גלעזער. דער אייג־ענער ספעציאליסט, וועלכער איז אויטאריזירט פון גאווערנמענט אלס האבען זיך פאראייניגט צו מאכען א
אפטאמעטריסט און אפטישען
דר. הענרי הערריס
279 קאלעדזש סט.
(לעבען ספעדיינע)
אפען ביז 9 אוהר אין אוועגט.
Dr. Henry Harris
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St., near Spadina
Open until 9 p.m.